

Nacionalna sigurnost i migrantska kriza: politika RH prema izbjeglicama s (bliskog) istoka

Jović, Domagoj

Master's thesis / Diplomski rad

2020

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Split, University Department for Forensic Sciences / Sveučilište u Splitu, Sveučilišni odjel za forenzične znanosti**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://urn.nsk.hr/urn:nbn:hr:227:960370>

Rights / Prava: [Attribution-NoDerivatives 4.0 International/Imenovanje-Bez prerada 4.0 međunarodna](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-06-25**

SVEUČILIŠTE
U
SPLITU

SVEUČILIŠNI
ODJEL ZA
FORENZIČNE
ZNANOSTI

Repository / Repozitorij:

[Repository of University Department for Forensic Sciences](#)

UNIVERSITY OF SPLIT

**SVEUČILIŠTE U SPLITU
SVEUČILIŠNI ODJEL ZA
FORENZIČNE ZNANOSTI**

FORENZIKA I NACIONALNE SIGURNOSTI

DIPLOMSKI RAD

**NACIONALNA SIGURNOST I MIGRANTSKA KRIZA:
POLITIKA RH PREMA IZBJEGLICAMA S (BLISKOG) ISTOKA**

DOMAGOJ JOVIĆ

Split, rujan 2020.

**SVEUČILIŠTE U SPLITU
SVEUČILIŠNI ODJEL ZA
FORENZIČNE ZNANOSTI**

FORENZIKA I NACIONALNE SIGURNOSTI

DIPLOMSKI RAD

**NACIONALNA SIGURNOST I MIGRANTSKA KRIZA:
POLITIKA RH PREMA IZBJEGLICAMA S (BLISKOG) ISTOKA**

MENTOR: izv.prof.dr.sc. MARIJA BOBAN

DOMAGOJ JOVIĆ

449/2018

Split, rujan 2020.

Rad je izrađen u Splitu
pod nadzorom izv.prof.dr.sc. Marija Boban
u vremenskom razdoblju od 04.lipnja do 15.srpnja 2020. godine.

Datum predaje diplomskog rada: 04. rujan, 2020. godine

Datum prihvaćanja rada: 09. rujan, 2020. godine

Datum usmenog polaganja: 14. rujan, 2020. godine

Povjerenstvo: 1. Prof. dr. sc. Jozo Čizmić

2. Doc. Dr. sc. Marina Carić

3. Izv. prof. dr. sc. Marija Boban

SADRŽAJ

1.	UVOD	1
2.	CILJ RADA.....	2
2.1.	Hipoteze.....	2
2.2.	Struktura rada	2
2.3.	Metode istraživanja	3
3.	MASOVNE MIGRACIJE - NEZAKONITA KRIZA	4
4.	MIGRACIJE I NACIONALNA SIGURNOST RH.....	8
5.	NEZAKONITE MIGRACIJE U RH – RAST STOPE KRIMINALA	13
6.	NEAZKONITI MIGRANTI I REPUBLIKA HRVATSKA – ODNOS I OBILJEŽJA	
6.1.	Nezakonite migracije – kriminalna radnja.....	20
6.2.	Analiza ilegalnih prijelaza Državne granice u RH	22
6.3.	2020. nije 2015. ili možda ipak je? – Osobno razmatranje	27
7.	ZAKLJUČAK	29
8.	LITERATURA	30
9.	SAŽETAK.....	33
10.	ABSTRACT	34
11.	ŽIVOTOPIS	35
12.	IZJAVA O AKADEMSKOJ ČESTITOSTI	37

1. UVOD

Masovne migracije posljedica su velikih geopolitičkih ratova regija Afrike i Bliskog istoka nakon Arapskog proljeća. Transitne zemlje koje se nalaze u blizini ovih područja koja se najviše pogođene „nezakonitim“ migracijama, sadašnja migracijska kriza Europske unije je trenutno u prvom planu, jer se čini sve da se ovom problemu stane u kraj, čineći sve da se migrante zbrine na svom teritoriju ili financijski pomogne zbrinjavanje migranata u drugim državama.¹ Zemlje Europske unije među kojima i Republika Hrvatska još uvijek ne mogu riješiti trenutno stanje koje je postalo globalni problem, kroz politiku koju provode smatraju se i sukrivcem za sigurnosno stanje i izazove na područjima prije svega Bliskog istoka. Europska unija iako izgleda kao velika unija i ekonomska sila, sastavljena od država koje imaju jasnu vanjsku politiku, nema jedinstvenu političku snagu kako bi odgovorila na reakcije koja nose krizna stanja, u ovom slučaju nezakonite migracije. Republika Hrvatska nastoji uskladiti svoje gospodarsko – ekonomsko stanje s procesima koji su od velike nacionalne važnosti i one procese koje žele prenijeti na razinu odlučivanja u okviru tijela Unije.² Struktura rada sastoji se od sagledavanja pojedinih kriza koje su uzrok masovnih migracija prema Europi, detektiranja nerazmjera između glavnih politika i njihovih aktera koje šalju dvosmislene poruke, prikaza stanja nezakonitih migracija, migracijskih politika, te preporuka za unaprjeđenje pojedinih procesa u budućnosti.

¹ R. Mikac, F. Dragović, Golden Marketing-Tehnička knjiga., Zagreb str. 166-171.

² <http://www.mvep.hr/hr/hrvatska-i-europska-unija> (05.07.2020.)

2. CILJ RADA

Cilj ovog diplomskog rada je istraživanje posljedica migrantskog vala koji je zadesio Republiku Hrvatsku, kao posljedica višegodišnjih tranzicijskih procesa na Bliskom istoku i u Sjevernoj Africi u sklopu tzv. Arapskog proljeća. Iako je Hrvatska još uvijek samo tranzicijska zemlja, što nije sigurno jer postoji mogućnost gubitka hrvatskog identiteta i supstitucija stanovništva migranata. Odnos RH i njenog stanovništva je tolerantan, sve zbog tranzitnog modela i kratkog zadržavanja migranata. Anketa koja je odrađena za vrijeme pisanja mog završnog rada je istraživanje i informiranost, te mišljenje građana Republike Hrvatske o izbjegličkoj krizi.

2.1. Hipoteze

Osnovna hipoteza ovog diplomskog rada je odnos tolerancije i supstituciji hrvatskih građana prema izbjeglicama s Bliskog istoka koja je uvjet tranzita, prolaska kroz Republiku Hrvatsku, odnosno njihovim ostankom u RH. Druga hipoteza koja je konačno definirana je migrantski val koji je ekonomski problem cijele Europe i glavni faktor nestabilnosti i straha općenito. Treća hipoteza je moj osobni stav i mišljenje koje sam kroz svoj posao i rad na terenu potkrijepio činjenicama.

2.2. Struktura rada

Cjeline od kojih se sastoji ovaj rad su uvod, sažetak, popis literature kao tri temeljna dijela. Prva cjelina su definicije koje se odnose na migrantsku krizu općenito, koja je globalni problem, jer je narušena nacionalna sigurnost na globalnom nivou, i globalizacijskim procesima koji utječu na pojam sigurnosti današnjice općenito. Druga cjelina odnosi se na razmatranje problematike izbjeglica, njihovog pravnog statusa, njihovih prava i obaveza. Treći dio se odnosi na europske politike koje se bave analizom migrantskih valova i odnos Republike Hrvatske prema ovom problemu. Četvrti dio se odnosi na problem koji je usko vezan uz kriminalitet koji je znatno povećan u zadnje desetljeće na području Republike Hrvatske. Prilog radu je anketa koja se odnosi na javno mišljenje stanovništva vezano za nezakonite migracije.

2.3. Metode istraživanja

Glavni zadaci ovog rada biti će konstruktivan pregled i razmatranje relevantne literature koja je vezana za područja prisilnih migracija, ekonomskih migracija, odnos Republike Hrvatske i njeno suočavanje s migrantskom krizom, nacionalne sigurnosti te utjecaja svega navedenoga na hrvatski prostor, stanovništvo, te povećanje kriminaliteta u RH. Definiranje ciljeva i razmatranje prostorno društvenih zakonitosti, sigurnosti hrvatskog prostora te predviđanje budućih promjena, te iznalaženje konkretnih rješenja za porast kriminalnih radnji koje su vezane i proizlaze iz ovog problema. Metode koje će se koristiti su logičke, teorijske, misaone koje uključuju komparaciju, konkretizaciju, analizu i deskripciju. U radu se nalazi dosta Internet izvora koji su stručni članci, znanstveni radovi, publikacije, članci zakona.

3. MASOVNE MIGRACIJE - NEZAKONITA KRIZA

Procjenjuje se kako je 2000. godine bilo oko 150 milijuna migranata u svijetu, 2010. godine 214 milijuna, uz pretpostavku rasta na 405 milijuna do 2050. godine.³ Migracije i migracijska kriza su u uzročno – posljedičnoj vezi s mnogo faktora, te se na međunarodnoj razini pojavljuju u tri oblika⁴:

- Zakonite ili slobodne migracije pojedinca koji prema vlastitoj volji i u okviru postojećih zakona mijenjaju državu svoga prebivališta ili boravišta;
- Prisilne migracije, kad ljudi bježe ili kao pojedinci u strahu ispred progona ili masovno zbog straha pred kršenjem ljudskih prava ili humanitarnog prava te drugih okolnosti koje su uzrokovane različitim konfliktima ili katastrofama;
- Nezakonite migracije, koje uključuju nedopuštene prelaske granica te nedopušteni ulazak odnosno boravak u drugoj državi.

Današnje migracije su u stalnom porastu zbog kombinacije tzv. push i pull faktora, podražaja šireg konteksta društvenih promjena koje utječu na migracije, te izravnih utjecaja njihovog nastanka. Push i pull faktori su motivacijski čimbenici zbog kojih osobe migriraju. Push faktori su razlozi zbog kojih se osobe odlučuju na napuštanje određenog područja, dok pull faktori privlače migrante prema određenim zemljama ili područjima. Činjenično je stanje u Afganistanu koji je čisti primjer takve situacije više od trideset godina ratnih razaranja i sudbine njegovih stanovnika. U navedenom razdoblju, a pogotovo tijekom rigidne talibanske vladavine (od druge polovice devedesetih godina 20. stoljeća do pred kraj 2001. godine), došlo je do višemilijunskih zbjegova stanovništva, prvenstveno u Pakistan i Iran, te je također došlo do velikoga broja interno raseljenih osoba. Posljedično, stvoren je jednosmjerni migracijski tok iz Afganistana koji traje desetljećima, pri čemu posljednjih godina stotine tisuća ljudi – kako iz Afganistana, ali i izbjegličkih kampova u Pakistanu i Iranu, gdje su bili privremeno smješteni – perspektivu pokušava pronaći u zemljama Europske unije, čime su postali jedna od najbrojnijih skupina migranata s kojima se Europa susreće. Kao jedan od rezultata prihvata ljudi koji su primarno bježali od rata, a sekundarno od bijede i neimaštine, 2011. godine zbilja se politička kriza na najvišoj razini između Italije i Francuske, te institucionalna prijetnja ukidanja Schengenskih granica. Francuska je prema Italiji uspostavila graničnu kontrolu koja je rezultirala ukidanjem uspostavljenog prava o slobodnom kretanju osoba između država Schengenskog sporazuma. Iste godine i Danska je na određeno

³ https://publications.iom.int/system/files/pdf/wmr_2010_english.pdf (01.07.2020.)

⁴ A. Milardović, Stranci pred vratima Europe, Globalizacija/Knjiga 2, Pan Liber, Zagreb, 2014. Str.3.

razdoblje uvela graničnu kontrolu prema Njemačkoj i Švedskoj, navodeći kao opravdanje nastojanje smanjivanja kriminala, dok je pozadina bila izravno povezana s pitanjem kontrole tko od ilegalnih migranata ulazi na njen teritorij. Nakon toga, najveći događaji koji su uzrokovali masovne migracije prema Europi bila su ratna razaranja na području Sirije i Iraka unazad nekoliko godina. Milijuni ljudi izbjegli su iz svojih domova te su ili interno raseljene osobe ili su privremeni smještaj pronašli u okolnim državama poput Jordana, Libanona i Turske. Početkom arapskog proljeća i rušenja režima u Libiji, broj migranata je znatno porastao, pa je Italija migrantima izdavala dozvole za kretanje i velika većina ih je odlazila u Francusku, te nakon svojevrsnog poziva od strane njemačke vlade kako će Njemačka primiti ljude koji su izbjegli iz svojih domova, pokrenut je masovni migracijski val prema zapadnoj Europi, koji nije bio koordiniran ni usklađen te je pokazao veliku neorganiziranost diljem Balkanske rute i uzrokovao brojne izazove i probleme. Veliki broj migranata koji s ciljem ulaska u Europsku uniju (velika većina je željela ići u Njemačku) prelazi granice bez obavljene granične kontrole, rušenje ograda, prevoženje te smještaj migranata u kampovima, slike su koje su obišle svijet i pokazale nepostojanje cjelovitih planova postupanja.

Prethodno navedeni događaji pokazuju nekoliko bitnih obilježja fenomena: migracija, imigracijske politike Europske unije, apsorpcijske mogućnosti prihvata stranaca i krhkosti društvene kohezije unutar europskih država; razvojnih i zdravstvenih aspekata migracija; koncepta multikulturalnosti; poštivanja i zaštite temeljnih ljudskih prava; učinkovitosti zajedničkih mehanizama, koje su članice Unije mukotrpno gradile desetljećima; problema nezakonitih migracija i pojavnosti kriminalnih aktivnosti vezanih uz nezakonite migracije. Dodatno se u široj perspektivi dihotomije između neupitnog starenja europskog stanovništva i potrebe za pomlađivanjem te regulacije i kontrole migracijskog pritiska aktualiziraju pitanja kako zaštititi ljudska prava ugroženih migranata, a da se pritom ne naruše sigurnost i instituti koje su izgradile države članice Unije. Poseban izazov tijekom aktualne migrantske krize odnosi se na različite suprotstavljene politike i pristupe spram osoba koje žele doći u Europu. Europe da uspore propuštanje migranata prema Njemačkoj, pa čak i da potpuno zaustave protok. U takvom kontekstu zemlje na tranzitnom pravcu, u nedostatku jedinstvene politike EU spram masovnih migracija te dvosmislenih poruka iz Njemačke, našle su se u situaciji sigurnosne dileme, pri čemu su jačale vlastite sposobnosti potencijalnog zaustavljanja.⁵ Krijumčarski lanci iznimno su dobro umreženi sa svim ostalim kriminalnim organizacijama, a ovakve krize i migracijski izazovi, ukoliko nisu kontrolirani, samo otvaraju prostor za njihova

⁵ http://ec.europa.eu/priorities/migration_en (06.07.2020.)

nezakonita djelovanja i prebacivanje pravaca kretanja. Nadalje, propuštanje osoba preko državnih granica bez utvrđivanja identiteta uzrokuje mnoga ozbiljna sigurnosna pitanja, čije će se posljedice vjerojatno osjetiti u budućnosti. Uz prioritet žurnog zaustavljanja priljeva ilegalnih migranata, ističe kako je nužno vratiti integritet schengenskog prostora i kako države moraju koordinirano djelovati. Unutarnja sigurnost jedne države članice znači unutarnju sigurnost svih država članica, rascjepkanost nije dobra i pravi opću nestabilnost. Tu situaciju zlorabe teroristi i kriminalci, o čemu svjedoče nedavni napadi u nekoliko naših država članica.

Politika koju su provodile bogate zemlje i privlačile najkvalitetnije pojedince iz siromašnih zemalja u posljednjih nekoliko desetljeća sada je stigla na naplatu jer u tim zemljama nema dovoljno stručnih ljudi za održivi razvoj a to je jedini način za održivo i dugoročno zaustavljanje migracijskog egzodusa iz siromašnijih zemalja. Sljedeća mogućnost je uspostavljanje strateškog zračnog mosta, kako za dolazak migranata, tako i za njihovo prisilno vraćanje. Na ovaj način migranti bi mogli legalno i bez izlaganja vlastitog života različitim opasnostima stići na svoje odredište, sukladno proceduri ulaska u određene zemlje (podnošenje zahtjeva, provjera i utvrđivanje identiteta i činjenica, odobrenje, dolazak i smještaj. Ukoliko se ne okrenu izazovima izvan Unije, sama Unija nema veliku perspektivu. Zatvaranje i ograđivanje nije dugoročno rješenje i način kako se Europa treba ponašati u suvremenom svijetu. Izolacionistička politika nije provediva u kontekstu njezine geostrateške i geopolitičke perspektive Unije.⁶ Svako zatvaranje može donijeti kratkoročan previd kvalitetnog političkog rješenja, no dugoročno je više nego upitno. Unija mora uložiti puno više napora da sa SAD-om i Rusijom dogovori politička rješenja za krize od središnje i sjeverne Afrike do Bliskog istoka. Potrebno je ojačati kapacitete suradnje, kao i nacionalne resurse za izvanredna stanja. Realnost je kako Unija ne može samostalno spriječiti dolazak novih stotina tisuća migranata na svoje obale. U sadašnjim nekontroliranim migracijama ovisna je o Turskoj na jugoistoku, te o zbivanjima na sjeveru Afrike. Takva situacija Uniji ni državama članicama ne pruža nimalo mogućnosti za opuštanje, već je potrebno djelovati žurno i bez odgode na jačanju vlastitih kapaciteta, suradnji sa SAD-om i Rusijom na političkom rješenju kriza, te konkretnijim politikama suradnje i pomoći zemljama iz kojih dolazi najveći broj migranata. Europska unija je ekonomski div i ukoliko uopće želi ostati ono što jest, morat će na snažniji način nego do sada dio svog bogatstva odvojiti i uložiti u razvoj društveno-ekonomskih odnosa u zemljama koje se nalaze u potencijalnom sukobu, te kroz aktivno sudjelovanje u njihovom razvoju djelovati preventivno i na moguće sukobe.

⁶ <https://missingmigrants.iom.int/mediterranean> (06.07.2020.)

Sigurnost je danas pojam koji je usko vezan za pitanje migracija. Migracije danas stvaraju sigurnosne izazove, i zemljama iz kojih migrantski valovi kreću i zemljama odredišta. Daleko najveći problem za Europsku uniju su migrantski tokovi koji se kreću s Bliskog istoka prema zapadnoeuropskim zemljama. Nepovoljni gospodarski, ali i životni uvjeti općenito, u pravilu su najvažniji motiv migriranja stanovništva s područja Bliskog Istoka, no kršenje ljudskih prava i temeljnih humanitarnih načela također tjera ljude na bijeg iz spomenutih područja. No, dolazak migranata u primjerice europske zemlje može dovesti do drugih sigurnosnih problema i za te odredišne zemlje. Primjerice, neefikasne migracijske politike po pitanju integracije migranata dovode do ksenofobnog okruženja koje je neprijateljski nastrojeno prema imigrantima. Potom je i ostvarivanje njihovih socijalnih prava otežano obzirom da ih lokalno stanovništvo doživljava kao svojevrsnu prijetnju koja iskorištava socijalne resurse domaćeg stanovništva, te se stvaraju mnogi socijalni i moralni problemi. Hrvatska je primjer zemlje u kojoj politike integracije stranaca nisu dovoljno učinkovite. Međutim, potrebno je naglasiti da prijetnje sigurnosti određenoj državi i njenim temeljnim vrijednostima, poput razvoja, nisu izazvane samo imigracijom, nego i emigracija izaziva sigurnosne probleme za države iz kojih se stanovništvo iseljava. Naime, veliki odljevi stanovništva ne stvaraju okruženje koje je perspektivno za daljnji gospodarski rast i razvoj. Na taj način prevelika emigracija i stagnacija ili pad gospodarstva čine začarani krug. Tako se vlasti i u Hrvatskoj pribojavaju da nakon školovanja mladih koji se u potrazi za poslom iseljavaju u zapadnoeuropske zemlje država ne dobiva ništa od uloženog u njihovo obrazovanje. Ekonomska nesigurnost pojedinaca na taj način dugoročno dovodi do demografske nesigurnosti. Demografska nesigurnost veliki je, strateški problem kako za Hrvatsku, tako i za neke druge europske zemlje. Hrvatska kao tradicionalno iseljenička zemlja danas je suočena s paradoksalnom situacijom, obzirom da broj iseljenih Hrvata, odnosno hrvatskih državljana i njihovih potomaka koji žive u inozemstvu nije daleko manji od broja stanovnika u Republici Hrvatskoj trenutno.

4. MIGRACIJE I NACIONALNA SIGURNOST RH

Migracije su definirane kao jedan od vanjskopolitičkih prioriteta Republike Hrvatske te se s ulaskom Republike Hrvatske u EU očekuje jačanje važnosti ove teme. Hrvatska teži vođenju aktivne migracijske politike utemeljene na načelima slobode kretanja, solidarnosti i humanosti, vodeći računa o nacionalnom, gospodarskom, društvenom i kulturnom razvitku. Pitanje migracija seže u sve segmente društvenog razvoja (gospodarstvo, kultura, zdravlje, kriminal, obrazovanje) te samim tim zahtjeva međuresorski pristup. Koordinator migracijske politike u Republici Hrvatskoj je Ministarstvo unutarnjih poslova. Europska unija je donijela nekoliko dokumenata koji su od velike važnosti za politiku integracije⁷. Pravno i institucionalno uređenje integracije migranata u Republici Hrvatskoj, EU prvi put definira integraciju, i to kao dvosmjernan proces koji se temelji na uzajamnim pravima i pratećim obvezama državljana trećih zemalja u zakonitom boravku i društva primitka, a omogućava punu participaciju migranata. Taj proces uključuje obvezu društva primitka da osigura formalna prava migrantima koja će im omogućiti sudjelovanje u ekonomskom, društvenom, kulturnom građanskom životu zajednice, ali i njihovu prilagodbu standardima i vrijednostima društva te aktivno sudjelovanje u integracijskom procesu a da se osoba ne odriče vlastitoga kulturnog identiteta.

Zajednička temeljna načela integracije prihvatilo je Vijeće 2004. i ponovno potvrdilo 2014. godine, a temelj su za sve iduće inicijative EU-a u području integracije migranata. Sadržavaju ukupno 11 načela koja se odnose na⁸:

1. integraciju kao dinamičan dvosmjernan proces;
2. poštivanje temeljnih vrijednosti EU-a;
3. zapošljavanje kao ključan dio integracijskog procesa;
4. nužnost učenja jezika, povijesti i institucija društva;
5. obrazovanje migranata i njihovih potomaka;
6. jednak i nediskriminirajući pristup institucijama, javnim i privatnim dobrima i uslugama;
7. poticanje interakcije između migranata i građana država članica,
8. sloboda vjeroispovijesti i kulture, osim ako je to u sukobu s drugim europskim nepovredivim pravima ili nacionalnim propisima;

⁷ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/ALL/?uri=CELEX%3A52000DC0757> (05.07.2020.)

⁸Common Basic Principles for Immigrant Integration Policy in the EU, Council document 14615/04, dostupno na http://europa.eu/rapid/press-release_PRES-04-321_en.htm (05.07.2020.)

9. sudjelovanje migranata u demokratskim procesima i u formuliranju integracijskih politika i mjera, posebice na lokalnoj razini;
10. uključivanje integracijske politike i mjera u sva relevantna područja javnih politika, razina vlasti i javnih usluga;
11. vrednovanje uspješnosti provođenja integracijskih politika. Zajednički okvir za integraciju državljana trećih zemalja u Europskoj uniji¹³ iz 2005. godine sadržava prijedloge niza mjera za provedbu Zajedničkih temeljnih načela integracije na europskoj i nacionalnoj razini.

Naglašava se važnost koherentnijeg pristupa integraciji na razini EU-a, no uvažavajući pri tome nadležnosti država članica, koje trebaju samostalno utvrditi prioritete, aktivnosti i način provedbe mjera za integraciju uvažavajući nacionalne specifičnosti. Europski program za integraciju državljana trećih zemalja iz 2011. godine donesen je na temelju Strategije Europa 2020 u kojoj je prepoznata važnost integracije migranata kao jedne od metoda podizanja stope zaposlenosti u EU-u, postizanja ciljeva vezanih za povećanje stupnja obrazovanja mladih te jačanje društvene kohezije i smanjivanje siromaštva. Program je usmjeren na povećanje ekonomske, društvene, kulturne i političke participacije migranata. Ističe važnost ujednačenog pristupa integraciji u različitim područjima javnih politika na lokalnoj, regionalnoj i nacionalnoj razini te daje pregled najvažnijih izazova za uspješnu integraciju migranata kao i inicijativa EU-a u odnosu na prepoznate izazove. Akcijski plan za integraciju državljana trećih zemalja iz 2016. godine ističe kako su migranti i dalje manje uspješni od državljana EU-a što se tiče ishoda zaposlenja, obrazovanja i socijalne uključenosti te se naglašava važnost razvoja djelotvornih integracijskih strategija, posebno u onim državama članicama koje imaju manje iskustva s integracijom migranata. Zajednički okvir politike obuhvaćen Akcijskim planom trebao bi državama članicama pomoći pri daljnjem razvoju i jačanju nacionalnih integracijskih politika, a sadržava i opis političke, operativne i financijske potpore koju će Komisija osigurati kako bi ih u tome poduprla. Planirane mjere mogu se kategorizirati na one koje se provode prije odlaska te one koje se provode prije dolaska u EU uključujući:

1. pripremu migranata i lokalnih zajednica primitka za integraciju;
2. obrazovanje;
3. integraciju u tržište rada i pristup strukovnom osposobljavanju;
4. pristup temeljnim uslugama kao što su smještaj i zdravstvena zaštita;
5. aktivno sudjelovanje i socijalnu uključenost, uključujući sudjelovanje samih migranata u izradi i provedbi integracijskih politika;

6. promicanje razmjene s društvima prihvata;
7. borbu protiv diskriminacije i promicanje pozitivna pristupa raznolikosti.

U Zaključcima Vijeća EU-a o integraciji državljana trećih zemalja¹⁶ iz 2016. godine ponavlja se važnost integracije migranata u europsko društvo, poziva se države članice da prihvate mjere za integraciju u različitim područjima javnih politika te Europsku komisiju da podupre napore država članica pružajući im stručnu i financijsku potporu te da osigura bolju koordinaciju između nacionalne i europske razine i različitih aktera koji djeluju u području integracije. Nakon pridruživanja RH EU-u pitanje integracije migranata dobiva na većem značenju. Doneseno je nekoliko policy dokumenata vezanih uz integraciju migranata kao i Zakon o međunarodnoj i privremenoj zaštiti (dalje u tekstu: ZMPZ).⁹ U odnosu na prethodno razdoblje znatno je porastao broj odobrenih međunarodnih zaštita, osobito u 2017. i u 2018. godini kada su odobrene 382 od ukupno 750. Također, Hrvatska se obvezala prihvatiti do 800 državljana trećih zemalja ili osoba bez državljanstva u okviru Europskog programa premještaja i preseljenja državljana trećih zemalja ili osoba bez državljanstva koje ispunjavaju uvjete za odobrenje međunarodne zaštite.¹⁰ Na temelju Migracijske politike iz 2013. godine Vlada RH u travnju je osnovala Stalno povjerenstvo za provedbu integracije stranaca u hrvatsko društvo zbog važnosti integracije za uspješno funkcioniranje zajednice. Sa svrhom implementacije planiranih zadaća i izvještavanja Stalnog povjerenstva o aktivnostima i mogućim poteškoćama vezanima uz provedbu integracije osnovana je Radna skupina Stalnog povjerenstva za provedbu integracije stranaca u hrvatsko društvo, koja je izradila akcijski plan za integraciju kao jednu od predviđenih mjera iz Migracijske politike. Akcijski plan za uklanjanje prepreka za ostvarivanje određenih prava na području integracije stranaca za razdoblje 2013. – 2015. godine obuhvaća sve kategorije stranaca, međutim s obzirom na posebnu ranjivost i specifičnost situacije u kojima se nalaze osobe pod međunarodnom zaštitom mjere su usmjerene više na reguliranje položaja i integraciju upravo tih kategorija

⁹ Zakon o međunarodnoj i privremenoj zaštiti, NN, br. 70/15,127/17

¹⁰ Hrvatska se obvezala prihvatiti 800 državljana trećih zemalja ili osoba bez državljanstva na temelju sljedećih odluka Vlade RH: Odluka o premještanju i preseljenju državljana trećih zemalja ili osoba bez državljanstva koje ispunjavaju uvjete za odobrenje međunarodne zaštite od 16. srpnja 2015. godine (NN, br. 78/15), Odluka o preseljenju državljana trećih zemalja ili osoba bez državljanstva koje ispunjavaju uvjete za odobrenje međunarodne zaštite (NN, br. 99/17) i Odluka o preseljenju državljana trećih zemalja ili osoba bez državljanstva koje ispunjavaju uvjete za odobrenje međunarodne zaštite za 2019. godinu (NN, br.16/19). U okviru programa premještaja i preseljenja do kraja 2018. U Hrvatsku je premještena ukupno 81 osoba, a preseljene su njih 152.

migranata.¹¹ Integracija stranaca u hrvatsko društvo podrazumijeva dinamičan, dvosmjernan proces međusobne prilagodbe stranaca i hrvatskih državljana na posljedice poslije migracijskih procesa. S druge strane, stranac je dužan konstruktivno i lojalno sudjelovati u gospodarskom, socijalnom i kulturnom razvoju države svog primitka. Akcijski plan odnosi se na sljedeća područja integracije: socijalna skrb i zdravstvena zaštita; smještaj i stanovanje; učenje jezika i obrazovanje; zapošljavanje; međunarodna suradnja; međuresorna suradnja i podizanje svijesti o problematici osoba kojima je odobrena međunarodna zaštita. Novi Akcijski plan za integraciju osoba kojima je odobrena međunarodna zaštita za razdoblje 2017. – 2019.¹² prihvatila je Vlada RH u studenom 2017. godine. Povod je izrade Akcijskog plana posebna ranjivost osoba kojima je odobrena međunarodna zaštita, zbog čega im je potrebno pružiti zaštitu kako bi lakše prebrodili tešku situaciju izbjegličko-humanitarne krize. Akcijski plan uređuje identična područja integracije kao i prethodni: socijalna skrb i zdravstvena zaštita; smještaj i stanovanje; učenje jezika i obrazovanje; zapošljavanje; međunarodna suradnja; međuresorna suradnja; podizanje svijesti o problematici osoba kojima je odobrena međunarodna zaštita. Novim Akcijskim planom prvi je put predviđeno donošenje Plana razmještaja osoba kojima je odobrena međunarodna zaštita u RH, jedanput godišnje u skladu s utvrđenim potrebama za osobe kojima je odobrena međunarodna zaštita razmještaja te trenutačnim mogućnostima. Nositelj je izrade Planova razmještaja Ured za ljudska prava i prava nacionalnih manjina Vlade RH (dalje u tekstu: ULJPPNM), a donosit će ih Radna skupina za operativnu provedbu zadaća Stalnog povjerenstva za provedbu integracije stranaca u hrvatsko društvo Integracija izbjeglica u društvo dodatno je definirana ZMPZ-om u okviru prava izbjeglica koja obuhvaćaju pravo na boravak, spajanje obitelji, smještaj, rad, zdravstvenu zaštitu, obrazovanje, slobodu vjeroispovijesti, besplatnu pravnu pomoć, socijalnu skrb, pomoć pri integraciji u društvo, vlasništvo nekretnine te stjecanje hrvatskog državljanstva. Pomoć pri uključivanju u društvo pruža se najdulje tri godine, a obuhvaća izradu plana integracije s obzirom na individualne potrebe, znanja, sposobnosti i vještine, pružanje pomoći radi ostvarivanja izrađenog plana te nadzor nad izvršenjem plana. Za pomoć pri integraciji izbjeglica nadležan je MUP.¹³ ZMPZ propisuje da je ULJPPNM koordinativno

¹¹Akcijski plan za uklanjanje prepreka za ostvarivanje određenih prava na području integracije stranaca za razdoblje 2013. – 2015. godine, dostupno na <https://ljudskaprava.gov.hr/integracija-stranaca-u-hrvatsko-drustvo/643> (04.07.2020.)

¹²Akcijski plan za integraciju osoba kojima je odobrena međunarodna zaštita za razdoblje 2017. – 2019., dostupno na: <https://pravamanjina.gov.hr/UserDocsImages/dokumenti/AKCIJSKI%20PLAN%20ZA%20INTEGRACIJU%202017-2019.> (04.07.2020.)

¹³Novelom zakona iz 2017. godine kao nadležno tijelo za osiguranje smještaja određen je Središnji državni ured za obnovu i stambeno zbrinjavanje zbog iskustava u stambenom zbrinjavanju povratnika i izbjeglica.

tijelo sa zadaćom koordinacija rada svih ministarstava, nevladinih organizacija i drugih tijela koja sudjeluju u integraciji izbjeglica. Što se tiče upravnog kapaciteta za integraciju, evaluacija provedbe Akcijskog plana za integraciju iz 2013. navodi da MUP nema dovoljan upravni kapacitet za izradu individualnih integracijskih planova. Evaluacija također problematizira upravni kapacitet koordinacijskog tijela ULJPPNM-a navodeći kako njegova odgovornost za praćenje provedbe mjera integracije nije praćena i odgovarajućim ovlastima te stoga ne može adekvatno reagirati na kašnjenja u provedbi, dobru provedbu odnosno iznimnu provedbu pojedinih tijela ni na horizontalnoj ni na vertikalnoj razini. Predlaže se stoga jačanje upravnog kapaciteta ULJPPNM-a kako bi mogao potpuno obavljati svoju koordinativnu ulogu. U tom razdoblju jača i uloga nevladinih organizacija u integraciji izbjeglica. Primjerice, u 2017. Godini HCK je započeo provoditi aktivnosti vezane uz umrežavanje poslodavaca i izbjeglica te je potpisao sporazum s Hrvatskom udrugom poslodavaca koja se obvezala obavještavati ih o potrebama radnika na tržištu rada, dok je Isusovačka služba za izbjeglice krajem 2018., sklopila sporazum s MUP-om o suradnji na području inicijalne integracije izbjeglica preseljenih iz Turske.¹⁴

Nadalje, kao jedan od izazova za buduće razdoblje nameće se pitanje institucionaliziranja suradnje s jedinicama lokalne i područne (regionalne) samouprave s obzirom na to da se integracija događa primarno na lokalnoj razini. Na taj način lokalna samouprava nije tretirana kao ravnopravan partner središnjoj vlasti pri oblikovanju javnih politika i njihove provedbe. Nametanje različitih obveza lokalnim jedinicama stoga se ne može shvatiti kao primjer odlučivanja na temelju dokaza. Također, nije osigurana obveza iz Europske povelje o lokalnoj samoupravi koja određuje da će se lokalne jedinice, koliko je to moguće, pravodobno i na odgovarajući način pitati za mišljenje u pripremanju i donošenju odluka koje ih se neposredno tiču.¹⁵ Međutim, migracijska politika potrebna je Hrvatskoj obzirom na dugotrajne negativne migracijske trendove popraćene i negativnim demografskim kretanjima, odnosno starenjem stanovništva. Hrvatske je suočena sa „odljevom mozгова“, što je najveći problem današnjice.

¹⁴<https://www.mup.hr/novosti/6446/sporazum-o-suradnji-na-podrucju-integracije-preseljenih-os-oba> (02.07.2020.)

¹⁵Europska povelja o lokalnoj samoupravi (NN, br. 14/97, 4/08) sadržava osnovna načela lokalne samouprave. Kao pozitivan primjer uključivanja predstavnika lokalne samouprave u postupak pripremanja i donošenja odluke može se navesti primjer pripreme Okvira za integraciju osoba kojima je odobrena međunarodna zaštita na lokalnoj razini i pripremu Plana razmještaja za 2019. godinu, čime je omogućeno da se mjere na nacionalnoj razini razvijaju uz aktivno uključivanje lokalnih zajednica, što zasigurno može pozitivno djelovati na njihovu efikasniju provedbu u praksi. Važno je, međutim, istaknuti i to da su oba primjera dobre prakse uključivana na lokalne razine u donošenje odluka bile projektne aktivnosti unutar europskih projekata, pa ostaje vidjeti hoće li se nastaviti takvu praksu i pri donošenju nacionalnih dokumenata.

5. NEZAKONITE MIGRACIJE U RH – RAST STOPE KRIMINALA

Velike migracije prema Europi su bile popraćene i velikim terorističkim akcijama koje su pokazale da prave zaštite od samoubilačkog razaranja europskog društva nema. Imigracijski valovi su poslužili za ulazak kroz nekontrolirane granice mase imigranata i za ulazak obučenih izvršitelja samoubilačkog terora koji su dodatno potakli i umrežili ranije doseljeno stanovništvo s Bliskog istoka koje se već prilagodilo europskom društvu i usvojilo način funkcioniranja u njemu. Zov osвете za ranija i suvremena zbivanja i razaranja njihovog prostora temeljne identifikacije pokazalo se prejakim izazovom u dokazivanju pripadnosti, stoga imigracijsko stanovništvo u Europi nije postalo dio novog europskog društva. Hrvatska se nalazi na brojim putovima migracijskih tokova od istoka prema zapadu. Zbog gospodarskog razvoja, prometne povezanosti, potreba tržišta rada i otvorenosti granica migrantima je hrvatski teritorij postao primamljiv zbog lakšeg i sigurnijeg prolaza prema razvijenim zemljama zapada.¹⁶

Uz intenziviranje migracija došlo je i do diverzifikacije krijumčarskih ruta. Zbog pojačanih kontrola granica na uobičajenim rutama otvorile su se i alternativne rute koje idu južno od onih uobičajenih. Tako u 2018. godini migranti sve više koriste rutu preko Albanije i Crne Gore prema BiH i dalje prema Republici Hrvatskoj (SOA 2019).¹⁷ Prekogračni kriminal, nezakonite migracije, trgovina i krijumčarenje ljudi i robe su globalni problemi koji u ovom slučaju ne zaobilaze ni Hrvatsku koja postaje ranjiva upravo zbog svog geografskog položaja.¹⁸

Hrvatska s jedne strane suočena sa velikim brojem migranata, a s druge sa pravilima Europske unije o evidentiranju migranata koji žele iskoristiti Hrvatsku kao tranzitnu zemlju, Hrvatska i njezin prostor postaju hotspot/ žarišna točka migranata, odnosno mjesto gdje bi svi migranti trebali boraviti dok Europska unija ne odluči tko će dobiti dozvolu za ulazak, a tko neće. Zbog toga se postavlja pitanje potrebe pojmovnog određenja granične sigurnosti ili sigurnosti područja uz državnu granicu. Kako bi zaštitila svoje granice Hrvatska se susreće sa mnogim otežavajućim okolnostima poput velikog broja graničnih prijelaza, izuzetno dugačke i kopnene i morske granice koja se oslanja na međunarodno more, veliki broj prometnih ruta

¹⁶ Šterc S., Velika seoba naroda, Globus, 22.04.2016. godine, br. 1324, Zagreb, 2016. str 28-34.

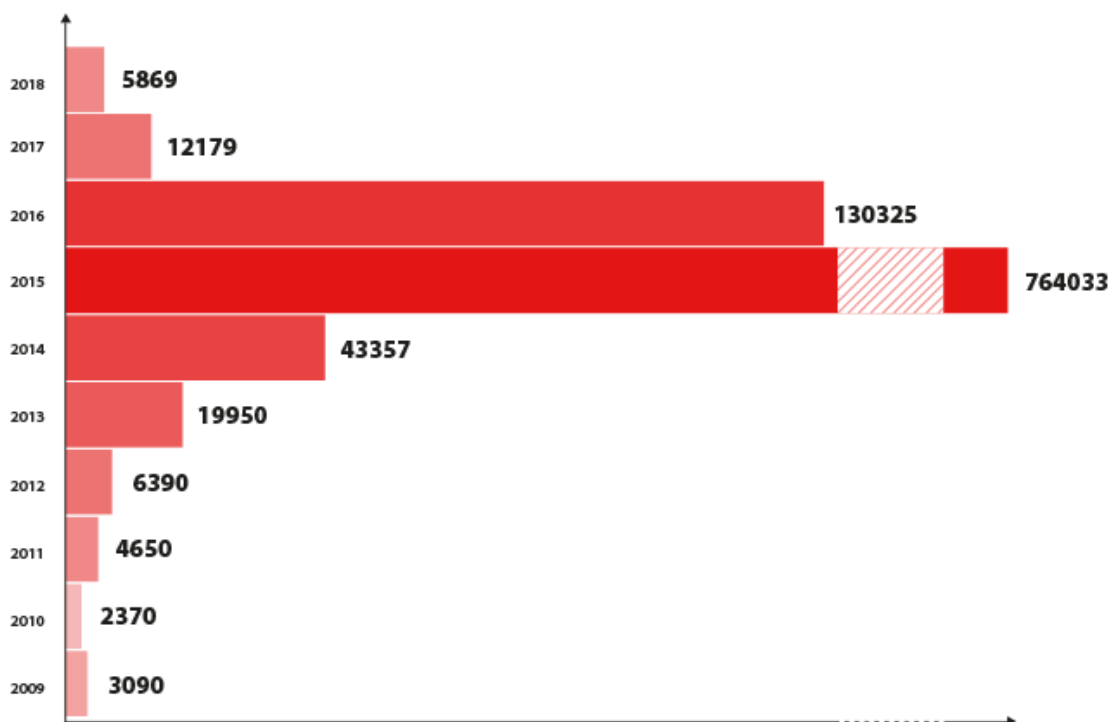
¹⁷ <https://www.soa.hr/hr/> (06.07.2020.)

¹⁸ Tadić J., Dragović F., Tadić T., Migracijska i izbjeglička kriza – sigurnosni rizici za EU, Stručni članak, UDK: 355.02, 2016. Str.68.

koje sijeku državnu granicu a nastale su prije utvrđivanja granica, podudaranje granice s riječnim plovnim putovima te zaštita prirodnih granica koje su na određenim mjestima prohodne. S obzirom da je Hrvatska u Europskoj uniji prijete joj jednake sigurnosne opasnosti kao i ostalim europskim državama, a to su nezakonite migracije, prekogranični kriminal, terorističke prijetnje te prijevoz mogućih eksploziva i roba kroz teritorij Hrvatske što ne samo da umanjuje sigurnost Europske unije već i same Hrvatske koja je, zahvaljujući prirodnim ljepotama, popularno turističko odredište sa velikim brojem događanja kroz godinu. Hrvatska se suočila sa velikim brojem migranata kada se uspostavilo da je Balkanska ruta sigurnija od one na Mediteranu te su postojale veće šanse za jednostavnijim prolaskom do krajnjih odredišta. Veliki broj migranata iz Afrike također je iskoristio otvaranje Balkanske rute te se, lažno predstavljajući, uputio preko Turske prema Europskoj uniji. To je otvorilo prostor krijumčarskim lancima koji su vrlo dobro povezani sa ostalim kriminalnim organizacijama za njihovo nezakonito djelovanje i prebacivanje kretanja što je i Europol potvrdio. Ta činjenica postavlja pitanje sigurnosti Hrvatske i njezinog teritorija koji se ukoliko se ne uvedu stroge kontrole može koristiti za nezakonite radnje koje bi mogle naštetiti hrvatskim državljanima.

Morske rute su kroz cijelu povijest bile obilježene legalnom i ilegalnom trgovinom te krijumčarenjem. Hrvatsku u ovom slučaju očekuje jednaka sigurnosna prijetnja kao i ostale europske države na Mediteranu. Kada se govori o sigurnosnim prijetnjama na moru obično se misli na krijumčarenje narkotika, cigareta, oružja, osoba, ukradenih vrijednosti, itd. FRONTEX je u svojoj analizi rizika za 2018. godinu pokazao da je Mediteran poprilično prometno područje kada se govori o krijumčarenju narkotika, cigareta i oružja. Kriminalne organizacije žele svoju zaradu ostvariti na europskom tržištu pa tako narkotici poput kokaina, heroina i kanabisa pronalaze svoje putove prema europskim odredištima. Kokain, inače podrijetlom iz Latinske Amerike, putuje prema Africi točnije Sjevernoj Africi te od tamo kreće na put preko Mediterana u odredišne luke Europske unije. Iz Afganistana heroin putuje Balkanskom kopnenom rutom ali i brodovima preko Perzijskog zaljeva u Istočnu Afriku, a potom i u Europu. Iako takvi putovi vremenski traju duže, manje je kontrola s kojima se krijumčari susreću pa je prijevoz samim time lakši. Pozivajući se na podatke preliminarnog izvješća Europske službe za migracije (FRONTEX), službeni podaci navode da je u prošloj godini u područje Schengena ušlo 24.000 ilegalnih migranata na njegovim zapadnim granicama, 14.000 na istočnim te 82.000 na području istočnog Mediterana, koje obuhvaća i zapadni Balkan. Naglašeno je i da je u matične zemlje vraćeno 15.850 migranata koji su prošli proceduru odbijanja zahtjeva za azil, dok je godinu ranije vraćeno njih 13.739. Na područje zapadnog Balkana najviše migranata došlo je preko teritorije Turske. FRONTEX je potvrdio

kako je, unatoč padu broja migranata na području Schengena, u istočnom dijelu Mediterana došlo do pojačanog pritiska, koji je počeo u proljeće 2018. godine.¹⁹

Grafikon 1. Ilegalni granični prijelazi Zapadnog Balkana (balkanska ruta), podaci izraženi u brojkama²⁰

Prethodno prikazani grafikon prikazuje put Zapadnog Balkana koji je jedan od glavnih migracijskih putova u Europu, odraz priljeva na istočnom mediteranskom putu. Međutim, nakon rekordnog broja dolazaka u Europsku uniju u 2015. godini, broj ilegalnih prelazaka granice na ovoj ruti neprestano opada. U 2018. godini dolaze iz Afganistana, Pakistana i Irana, i pokušavaju ući na ruti Istočnog Sredozemlja, ali na nižoj razini nego prethodnih

¹⁹<https://www.nacional.hr/frontex-na-zapadnom-balkanu-broj-migranata-u-2019-porastao-za-46-posto/> (06.07.2020.)

²⁰ www.frontex.com (06.07.2020.)

godina. Najviše je ulaza na zapadni Balkan preko južnih zajedničkih granica s Grčkom i Bugarskom prije nego što su krenuli prema sjeveru i pokušavali izići iz regije uglavnom na sjeverne granice Mađarske, Hrvatske, Rumunjske s Srbijom. Najveći broj ilegalnih prelazaka regionalnih migranata je na zajedničkim kopnenim granicama između Grčke, Albanije i bivše Jugoslavenske Republike Makedonije. Oni su bili povezani s albanskom kružnom migracijom u Grčku. Nakon koordiniranih restriktivnih mjera provedenih u cijeloj regiji u odredišnim zemljama i Egejskom moru, neregionalni tok koji prolazi Zapadnim Balkanom znatno je opao, svaki mjesec za oko 30%.²¹

Studija “Projekt Europa 2030 – izazovi i mogućnosti” predviđa kako će do 2050. godine u Europskoj uniji radno aktivno stanovništvo najvjerojatnije biti smanjeno za 68 milijuna ljudi. Kako bi se kompenzirala navedena brojka bit će potrebno minimalno 100 milijuna migranata da bi popunili prazninu (radno sposobni migranti i članovi njihovih obitelji). Prema takvoj srednjoročnoj perspektivi migrant su dio rješenja održavanja postojećeg stupnja razvoja Europske unije. No, migrante se češće smatra „teretom na leđima“ nego „prilikom za razvoj“. Europa bi, po primjerima Kanade, Australije i Sjedinjenih Država, trebala kao cilj imati privlačenje samo najkvalificiranijih, talentiranih i motiviranih radnika te istovremeno raditi na prevenciji gubitka ljudskog kapitala. Također Europska unija bi trebala razviti zajedničku migracijsku selektivnu politiku i postaviti točno određene kratkoročne i/ili dugoročne strategije koji bi privukli kvalificirane migrante. Također, javlja se potreba za razvijanjem liberalnijeg razmišljanja i društva bez predrasuda i diskriminacije kako bi se migranti osjećali dobrodošlo (Project Europe 2030).²² S druge strane, velike probleme Europskoj uniji stvaraju nezakonite migracije iz nestabilnih zemalja Bliskog Istoka koje su poznate kao izvori terorizma i ekstremizma. Migracije, bile zakonite ili nezakonite, su posljedica mnogobrojnih ratova, siromaštva i nestabilnih politika koje se provode u nerazvijenim zemljama. U Strategiji nacionalne sigurnosti Vlada RH ²³se navodi da su opasnosti od tradicionalnih vojnih prijetnji niske, al zato suvremene prijetnje poput gospodarski i organizirani kriminal, korupcija i terorizam predstavljaju potencijalne prijetnje za očuvanje nacionalne sigurnosti i ostvarenje nacionalnih interesa Republike Hrvatske.

²¹<https://frontex.europa.eu/along-eu-borders/migratory-map/> (06.07.2020.)

²²<https://www.consilium.europa.eu/hr/documents-publications/publications/project-europe-2030-challenges-opportunities/> (06.07.2020.)

²³<https://vlada.gov.hr/vijesti/hrvatski-sabor-donio-strategiju-nacionalne-sigurnosti-rh/22071>

Novi valovi Prema analizi Migration Data Portal prognoze o migracijama razlikuju se u njihovim predviđanjima o budućim migracijskim tokovima i trendovima. Populacijsko odjeljenje Ujedinjenih naroda predviđa pad neto migracijskih razina između 2010. i 2020., te stalne razine do 2050.²⁴ Prema UN-u, u zemljama s visokim dohotkom predviđa se da će neto migracija predstavljati 82 posto rasta stanovništva. U suprotnome, u većini zemalja sa visokim dohotkom broj stanovnika bi se smanjio bez budućih migracija. Što se tiče alternativnih scenarija za cijeli svijet, istraživači Bečkog instituta za demografiju projicirali su da će ukupni broj migranata na globalnoj razini u narednih 50 godina ostati gotovo. Scenariji migracija koje je razvila Organizacija za ekonomsku suradnju i razvoj (OECD), između ostalog, očekuje da će se globalna migracija povećati ili barem ostati konstantna zbog rasta stanovništva u zemljama s niskim dohotkom, zajedno s manjkom na tržištu rada i starenjem stanovništva u zemljama s visokim dohotkom. Hrvatske sigurnosne službe upozoravaju na novi val migracija s kojim bi se Hrvatska u sljedećim mjesecima mogla suočiti. Veliki val ilegalnih migranata preko naše zemlje žele doći na područje srednje i zapadne Europe. Više od 95 posto njih ne želi ostati u Bosni i Hercegovini nego želi u Hrvatsku i dalje u Europu. Još jedan sigurnosni problem predstavljaju poraženi strani pripadnici ISIL-a koji su se nedavno predali kurdsim snagama u Siriji. 800 stranih boraca, koji su bili pripadnici ISIL-a, Kurdi žele vratiti u matične domovine, no one ih ne žele primiti. Procjena hrvatskih sigurnosnih službi jest da će određeni postotak njih pokušati doprijeti do Hrvatske i Europe uz pomoć lažnih dokumenata ili bez dokumenata uopće.

Država koja je svojedobno bila zadužena za imigraciju, unatoč svojim načelima i vjerovanjima nikada nije pronašla "zadovoljavajuće dokaze" koji potvrđuju da je prevalencija kriminaliteta veća među strancima u odnosu na lokalno stanovništvo naglašavaju kako na opću stopu kriminaliteta utječu mnogobrojni čimbenici te je proučavanje veze između kriminaliteta i migracija nepotrebno. Iz njih proizlaze višestruki standardi kada je riječ o posljedicama kriminalnog ponašanja. Tako se stranci nakon manjih prekršaja mogu dovesti do kazni koje su vremenski neodređene, deportacije i zabrane povratka u zemlju. S druge strane, postoji izravna veza između imigracije i kriminaliteta. Točnije, imigranti se prilikom prilagodbe na društvene i ponašajne norme suočavaju s konfliktom kultura koji može dovesti do kriminalne aktivnosti. Devedesetih godina prošlog stoljeća, u razdoblju kada je broj imigracija u Sjedinjene Američke Države počeo rasti, a paralelno s njime i stopa kriminaliteta, mnogi su počeli ukazivati na postojanje veze između imigracije i kriminaliteta, kako su

²⁴ https://migrationdataportal.org/?i=stock_abs_&t=2019 (06.07.2020.)

migranti koji su doseljavali u Sjedinjene Američke Države vrlo često bili niskog socioekonomskog statusa, pri čemu je važno imati na umu da je siromaštvo značajan Prema ekološkom modelu kriminaliteta, veća je vjerojatnost da će se u kriminalne aktivnosti uključiti oni koji postižu loše rezultate na tržištu rada. Procjenjuje se kako imigranti (zakoniti i nezakoniti) ukupno čine oko 20% zatvorenika koji borave u američkim zatvorima i kaznionicama. Propuštanje osoba preko granice bez istinskog utvrđivanja njihovog identiteta sa sobom vodi sigurnosna pitanja koja će, biti vidljiva tek u budućnosti. U državama u kojima je vlast podijeljena ili vrlo slaba, izražena je tzv. veza između organiziranog kriminaliteta i terorizma. Primjer takvih država su Afganistan, Sjeverni Mali, Pakistan, Sierra Leone, Somalija, Tajland itd. Već postojeće kriminalne mreže u Europi imaju kapacitet i infrastrukturu za osiguravanje transakcijske pomoći terorističkim skupinama koje pokušavaju pristupiti europskom tržištu. Veze između takvih skupina ponekad su kratkotrajne, ponekad dugotrajne, a ponekad jednokratne. Kroz područje cijele EU protežu se vrlo dinamične krijumčarske rute koje se koriste za trgovanje oružjem, ljudima i narkoticima. Radi se o sjevernoafričkoj ruti, istočnoeuropskim rutama, mediteranskoj ruti i balkanskoj ruti. Također, može se uočiti kako su se migranti prilikom ulaska na teritorij EU u velikom broju koristili istim krijumčarskim rutama. Ključni problem koji se ovdje javlja jest činjenica da kada militanti jednom uđu u schengenski prostor, kretanje im je gotovo neograničeno. Upravo veza između islamskih militantata i skupina organiziranog kriminaliteta predstavlja sve veću brigu za EU zbog povećanog rizika od terorističkih napada i održivosti samog kriminaliteta. Sirijski građanski rat uzrokovao je otvaranje tada novih ruta koje se koriste za krijumčarenje u zamjenu za materijalna dobra koja se kasnije prodaju na crnom tržištu u Turskoj. Postojale su i optužbe koje su govorile da se Al-Qaeda financira upravo na spomenuti način, no one su kasnije odbačene. Europol navodi kako povećan broj migracija iz zemalja u kojima su aktivne islamske skupine povećava vjerojatnost da će se iste migracijske rute koristiti od strane onih kojima su cilj terorističke radnje u EU. Posljednjih desetak godina je u Hrvatskoj zabilježen veliki porast nezakonitih migracija koja sadrže sva obilježja organiziranog kriminaliteta. Državljanima trećih zemalja koji u svom cilju da preko teritorija Republike Hrvatske dođu do država zapadne 40 Europe obraćaju se krijumčarima. U takvom procesu prelaska prosječno sudjeluje do dvadesetak osoba s izraženom podjelom rada. Koliko je takvih pokušaja evidentirano te kakav je odraz boravka i tranzita nezakonitih migranata kroz teritorij RH na stopu kriminaliteta prikazano je u nastavku rada. U procesu krijumčarenja koriste se dvostruka dna kamiona, posebno napravljene pregrade tovarnih sanduka, cerade, prostori između krovova i donjih oplata vagona, koriste se i rent-a-car vozila, taksi vozila itd.

6. NEAZKONITI MIGRANTI I REPUBLIKA HRVATSKA – ODNOS I OBILJEŽJA

Obilježja nezakonitih migranata u Republici Hrvatskoj su podaci kojima se smatra kako zbog same prirode i složenosti pojave nezakonitih migracija ne postoje precizni kvantitativni podaci o broju migranata, već se oslanjamo na procjene. Migracije osoba koje traže međunarodnu zaštitu vrlo često dio prikrivenih migracijskih tokova te su samim time povezane s nezakonitim migracijama. Upravo zbog podaci o broju tražitelja azila mogu neposredno ukazivati na kretanje nezakonitih migracija. Ne postoji precizna statistika o broju stranih maloljetnika bez pratnje u kontekstu migrantske krize te smatraju da je upravo to jedan od glavnih metodoloških problema budućih istraživanja. Općenito nedostaju konkretniji podaci o sociodemografskim obilježjima nezakonitih migranata poput, primjerice podaci o stupnju njihovog obrazovanja, vjeroispovijesti, poznavanju svjetskih jezika, socioekonomskom statusu u zemlji porijekla itd.

Temeljem uvida u zemlju porijekla moguće je pretpostaviti mnoge od podataka koji nedostaju (primjerice vjeroispovijest), no to ostaje na pretpostavci, a osobito kada se uzme u obzir pitanje istinitosti njihovog samoiskaza. Izvještaj naziva Kriminalizacija i detencija izbjeglica preseljenih iz kampa u Slavonskom Brodu 2016.g koji je nastao u okviru IPA projekta "Protiv rasizma i ksenofobije: za izbjegličku i etničku jednakost"²⁵, a za čiji je sadržaj odgovoran isključivo Centar za mirovne studije, navodi kako su osobe u potrazi za međunarodnom zaštitom tijekom boravka u Republici Hrvatskoj podvrgavane neslužbenoj i međunarodnopravnim obvezama protivnoj segregaciji, odnosno tzv. profilizaciji. Ista se provodila na temelju diskriminatornih odluka i postupanja, primjerice na temelju izgleda, boje kože ili očiju, zemlju regiju ili grad porijekla, jezik i dijalekt, političko opredjeljenje itd. a često je odluka donošena od strane neovlaštenog prevoditelja. Iz navedenog se također može zaključiti kako nedostaju službeni podaci o sociodemografskim obilježjima nezakonitih migranata koji su došli u kontakt sa sustavom, a i ako postoje njihova vjerodostojnost je upitna. Prema podacima Annual Reporta 2015 on Migration and Asylum Policy in Croatia²⁶, 54% ukupnog broja smještenih u tranzitnom centru u Slavonskom Brodu činili su muškarci,

²⁵<https://www.cms.hr/hr/suzbijanje-diskriminacije/rasizam-i-ksenofobija-za-izbjeglicku-i-etnicku-jednakost> (06.07.2020.)

²⁶http://www.annualreports.com/HostedData/AnnualReportArchive/b/LSE_BSY_2015.pdf (06.07.2020.)

29% djeca, a žene samo 17%. Stoga, može se reći da pripadaju prvoj skupini nezakonitih migranata, odnosno onih koji su nezakonito ušli na teritorij zemlje, no naknadno nisu ostvarili pravo boravka i prema njima su primijenjene mjere sukladno nadležnim zakonima. S obzirom na spomenute priljeve i migrantske valove, pretpostavlja se da su preostali migranti ili izrazili namjeru za međunarodnom zaštitom ili su izbjegli graničnu kontrolu. Sigurnost je danas osnovni element koji je jasno vidljiv i pokazatelj da stanje nije onako kako se prikazuje. Stanje je alarmantno, to tvrdim osobno kao istraživač tijekom pisanja ovog rada. Naime, nije više vojska simbol sigurnosti, već se sigurnost podigla na razinu gdje se važnost ogleda u političkoj, gospodarskoj, socijalnoj, ekološkoj i drugim elementima bez kojih ne postoji više normalan i siguran život i suživot. Promjene u shvaćanju sigurnosti su figurativne i vidljive su u činjenici da se sigurnost danas poistovjećuje s dugoročnim razvojem, što znači u konačnici da je stanovništvo kao jedan od temeljnih pravnih kriterija prema kojima državu definiramo kao takvu nije samo presudno za njen opstanak, već je njegov značaj od konstitucionalne važnosti, s obzirom na legitimitet koju stanovništvo daje vlasti određene države.

6.1. Nezakonite migracije – kriminalna radnja

Svako neometano kretanje u svojoj zemlji je legitimno pravo, smatram da je djelomično ono uskraćeno jer je sigurnost stanovništva upitna. Sigurnost je na prvom mjestu nacionalnih interesa Republike Hrvatske i kao relevantan činjenica je problem Europske unije i globalnog okruženja. Glavni problem koji se javlja u Republici Hrvatskoj je kriminalne radnje koje su ovoj situaciji neizbježne i jako unosan posao, a to je krijumčarenje ljudi. Krijumčarenje ljudi je prije svega kazneno djelo i nezakonit oblik migracije, a jako unosan i uhodan posao. Obilježja ove kriminalne radnje su:

- nezakonit posao pokrenut uz vrlo malo novca i vremena;
- posao koji omogućava ekstremno visoku zaradu u vrlo kratkom vremenu;
- krijumčari kao počinitelji kaznenog djela ipak se rijetko otkrivaju, pa u skladu s tim, rijetko i procesuiraju i kažnjavaju;
- za počinjeno kazneno djelo krijumčarima su propisane još uvijek dosta blage kazne;
- u nekim zemljama krijumčarenje ljudi kažnjava se prema neprimjerenim propisanim kaznenim djelima;
- u nekim zemljama uopće nisu propisane, dakle, ne postoje kazne za krijumčarenje

○

Glavne karakteristike krijumčarenja ljudi su:

1. krijumčarene osobe ilegalno prelaze granicu, dakle, krijumčarenje uvijek obuhvaća međunarodni element;
2. krijumčarena osoba uvijek se ili nalazi u stranoj državi ili u nju pokušava ući;
3. krijumčarena osoba surađuje s krijumčarima;
4. ne postoji prisila od strane krijumčara;
5. krijumčarena osoba nije u ropskom položaju, ona može slobodno otići kad god poželi;
6. krijumčarena osoba daje pristanak za prelazak preko granice;
7. krijumčarene osobe ne mogu se smatrati žrtvama kaznenog djela;
8. cilj krijumčarenja je zarada od ilegalnog prebacivanja osoba preko granice;
9. nakon prelaska granice prestaje svaki odnos krijumčara i krijumčarenih²⁷.

Bitno je odmah na početku saznanja da je počinjeno kazneno djelo, napraviti i uočiti jasnu razliku između kaznenog djela krijumčarenja ljudi i kaznenog djela trgovanja ljudima. Čak i samim stručnjacima, s obzirom na same okolnosti i način počinjenja djela, to uvijek nije jednostavno. Najbitnije razlike ogledaju se u slijedećem, pojam krijumčarenja ljudi širi je u odnosu na pojam trgovanja ljudi, u pravilu, krijumčarenje ljudi obuhvaća ilegalni prijelaz ljudi preko državnih granica, dok se trgovanje ljudima može odvijati unutar granica jedne države, ali isto tako, i na međunarodnoj razini. Kaznenim djelom krijumčar žrtvi omogućava ilegalan prijelaz državne granice uz određenu novčanu nadoknadu (ili drugu imovinsku korist); odnos krijumčara i žrtve završava transportom žrtve u državu odredišta, dok trgovanje ljudima i njihovo iskorištavanje, u slučaju prelaska državne granice, u biti tek počinje završenim transportom žrtve u državu odredišta. Objekt zaštite kod krijumčarenja ljudi u odnosu na objekt zaštite kod trgovanja ljudima je različit, te je, u skladu s tim, žrtva na kojoj je počinjena povreda objekt zaštite kod kaznenog djela trgovanja ljudima, dok je objekt zaštite kod krijumčarenja ljudi državna granica u pogledu javnog reda koja se štiti, a koji je izvršenjem ovog kaznenog djela povrijeđen. Kod krijumčarenja ljudi u odnosu na trgovanje ljudima proizlazi i bitna razlika u postojanju arbitrium liberum, pa je tako kod krijumčarenja ljudi esencijalni element na kojem počiva kriminalno djelo volja i dobrovoljni pristanak osobe

²⁷ V. Božić, H. Lisičar i M. Mudrić: Kaznenopravni aspekti krijumčarenja ljudi u RH, 2015.

koju se krijumčari na način da se ilegalno transportira preko državne granice u zemlju odredišta, dok je kod trgovanja ljudima vrlo čest slučaj izostanka volje i dobrovoljnog pristanka žrtve na trgovanje. Kazneno djelo trgovanja ljudima traje vremenski duže, žrtve su iskorištavane na različite načine, dok kod krijumčarenja ljudi nema iskorištavanja.

6.2. Analiza ilegalnih prijelaza Državne granice u RH

Porast broja ilegalnih migracija su toliko porasle da su okarakterizirane kao organizirani kriminal. Sve je više prisutan fenomen krijumčarenja državljana trećih zemalja koji prijelazom preko teritorija RH pokušavaju ući u neke od država zapadne Europe. Krijumčarene osobe vrlo se rijetko zadržavaju na području RH. U ilegalnom prijelazu državnih granica prosječno sudjeluje do dvadesetak sudionika s različitim zadacima prema organiziranoj podjeli rada. Osobe koje se upuštaju u nezakonit prijelaz državne granice spremne su krijumčarima platiti novčane iznose za nezakonitu uslugu prijevoza ovisno o vrsti prijevoza, broju prijeđenih granica i riziku. Prema izvještajima Ministarstva unutarnjih poslova Republike Hrvatske (MUP), ilegalni prijelazi preko legalnih graničnih prijelaza najčešće se poduzimaju uz korištenje tuđih ili krivotvorenih isprava, skrivanjem osoba u preuređenim putničkim ili teretnim vozilima na način da se koriste dvostruka dna kamiona, specijalno izrađene pregrade tovarnih sanduka ili cerade kamiona, prostor između krova i donje oplate željezničkih vagona, bunker za prtljagu...²⁸

Nekada je i u praksi, vrlo teško razlikovati ta dva kaznena djela, s obzirom na okolnosti i način počinjenja kaznenog djela. Dosta je slučajeva gdje su žrtve trgovanja ljudima bile prvo krijumčarene osobe da bi protekom nekoga kratkog vremena njihov odnos prerastao u drugi vid kriminalne radnje, trgovanje ljudima. Stoga je vrlo važno već pri samoj istrazi o počinjenom kaznenom djelu uočiti radi li se o krijumčarenju ljudi ili trgovanju ljudima. Prvenstveno, ovdje treba misliti na žrtvu kaznenog djela trgovanja ljudima, koja kao takva, uživa sasvim drugi pristup.

Statistički presjek ilegalnih prijelaza granice RH kontinuirano u porastu od 2013. godine. Tijekom 2013. godine granična policija je kod 285 osoba otkrila 269 krivotvorenih isprava i 69 tuđih isprava, što je u usporedbi s 2012. godinom povećanje otkrivenosti za 16,0%. Najviše su se krivotvorile putovnice, pronađeno je 144 krivotvorenih putovnica u

²⁸ Hrvatski ljetopis za kazneno pravo i praksu, Zagreb, vol.5., broj 2/1998, str. 577.-604.

2013. godini;²⁹ Lažne i krivotvorene putovnice nakon upotrebe oduzimaju se od krijumčarenih ljudi i ponovno vraćaju na polazišno mjesto s namjerom daljnje i ponovne uporabe.

Slika 1. Balkanska ruta i alternativni pravci 2016. godine³⁰

Balkanska ruta aktivirala se u proljeće 2015. godine. Bila je, naravno, aktivna i prije, ali brojke su bile mnogo manje. Do tada većina migracija preko 80 %, odvijala srednje mediteranskom rutom, iz područja sjeverne Afrike – Libije i Tunisa, prvenstveno na području juga Italije, Malte.... U svibnju 2015. godine, Eu je donijela Europski migracijski program kojim je potvrdila neke od svojih prijašnjih odluka i zamijenila jednu dobru mjeru koju je talijanska vlada, potpomognuta snagama Frontexa i drugima, provodila u razdoblju od listopada 2013. do listopada 2014. godine. Naime, u listopadu 2013. dogodila se strahovita havarija u kojoj je stradalo 360 ljudi, nakon čega se odlučilo pokrenuti mjere tzv. spašavanja na moru kroz akciju pod nazivom *Mare Nostrum*. EU je dala određena sredstva da se opreme brodovi koji će kružiti po dijelu srednjeg Mediterana i u principu se baviti *search and rescue* misijama, dakle uočavanjem brodice pretrpanih izbjeglicama i migrantima koji su dolazili iz područja Afrike. Nakon godinu dana tu akciju zamijenile su druge dvije, *Triton* i *Posejdon*, koje su uz istu namjenu spašavanja ljudi na Sredozemlju, ipak imale i jednu bitno

²⁹ MUP, Izvješće Ministra unutarnjih poslova o obavljanju policijskih poslova u 2013. godini, dostupno na: portal Hrvatski sabor, www.sabor.hr

³⁰ <https://www.dw.com/hr/alternativne-balkanske-rute/a-19096231> (10.07.2020.)

drukčiju ulogu, a to je da su istovremeno nastojale u što većoj mjeri odvracati brodice od polaska. One su bile postavljene puno bliže libijskoj, odnosno sjevernoafričkoj obali. Riječ je o paradoksalnoj, da ne kažem posve ciničnoj poziciji EU, koja akcijama spašavanja života naziva operacije koje nisu usmjerene prema direktnom spašavanju života, nego se njima nastoji zaustaviti populaciju koja se pokušava domoći teritorija Europe – vratiti je i gurnuti što dublje u teritorij iz kojega je došla. Mjere osiguranja bile su tolike da je većina brodica i bila zaustavljena vrlo nedaleko sjevernoafričke obale i otpraćena natrag. Ljudi su ondje iskrcani i prepušteni sami sebi. Važno je ne smetnuti s uma da su krijumčarima vjerojatno već platili basnoslovne svote novca za ukrcavanje na te brodice i da nije isključeno kako su ostali bez tih sredstava. Putem srednje mediteranske rute dolazili su i Sirijci – prolazili su dugi put preko sjevera Afrike i Sinaja. U jednom je trenu postalo jasno da se onuda naprosto više ne može pa se reaktivirala i ojačala istočno mediteranska te balkanska ruta. Ona je dugo funkcionirala tako što je zaobilazila Hrvatsku, išla je preko grčkih otoka i kontinenta, preko Makedonije, dijelom i Bugarske, kroz Srbiju gdje je bilo čvorište, Ograda na srpsko-mađarskoj granici podignuta tijekom srpnja 2015. godine i onda put Mađarske koja je u tom trenutku bila najbliža Austriji i Njemačkoj. To je jedan od migracijskih zakona, otuda i naziv *migracijski tok* – pokušate li ga zaustaviti, on će sam pronaći neki drugi put.³¹ Stvari su funkcionirale na taj način sve do trenutka kad su Mađari odlučili zatvoriti svoju granicu. Međutim, ne treba zaboraviti – Bugari su to učinili davno prije Mađara, još 2011. godine. Čak su i Francuzi, svađajući se s Talijanima, jedno vrijeme najavljivali mjere dizanja ograda na svojoj granici s Italijom. Osim toga, Španjolska posjeduje dvije etničke enklave na teritoriju sjeverne Afrike, Ceutu i Melillu, koje su praktički ograđene dvostrukim zidom. Ograda nije mađarski izum. Sve te politike i mjere uvjetovale su skretanje balkanske rute. Danas, kada je ona zatvorena i kada je između 40 000 i 50 000 ljudi zapelo u Grčkoj, možda se aktivira i ruta koja ide direktno iz Grčke za Albaniju, pa možda opet morskim putem iz Albanije na jug Italije. Postoje različiti scenariji koji ovise prvenstveno o tome kako će se EU, kao veliki policajac, odnositi prema tome. Ako se analizira vremenski period od 2006. do 2012. godine, broj nezakonitih prelazaka državne granice kreće se od 5.500 u 2006. do 1.500 nezakonitih prelazaka u 2009. godini, kada nanovo počinje rasti brojčano stanje. Tako je u 2010. godini evidentirano 1.948 nezakonitih prelazaka državne granice, a godinu dana kasnije 3.641, što čini porast od 77,67% u odnosu na prethodnu godinu. Situacija se nastavlja i kroz 2012. godinu, što predstavlja nužnost donošenja određenih mjera u upravljanju državnom granicom.

³¹[Délmagyarország/Schmidt Andrea](#) (10.07.2020.)

Od toga 87% odnosno 1727 prekršaj odnosio se na državljane Bosne i Hercegovine (502), bivše Srbije i Crne Gore (496), Albanije (444), Moldove (102) i Makedonije (95). Što se tiče brojčanog stanja oštećenih osoba protuzakonitim ulaskom, kretanjem i boravkom na području RH u posljednje dvije godine, primjetan je osjetni pad od 75% ukupno oštećenih osoba u 2014. godini (14 oštećenih) u odnosu na 2013. godinu (56 oštećenih). Broj evidentiranih počinitelja kaznenog djela protuzakonitog ulaska, kretanja i boravka u RH u 2013. (116 osoba) i 2014. godini (80 osoba), pokazuje kako do izražaja dolazi pad broja počinitelja u odnosu na godinu prije, i to za 68%. Nezakonitih prelazaka državne granice u RH najviše je u 2014. godini bilo na granici sa Srbijom (775), a iz RH na granici sa Slovenijom (1307), godinu prije, situacija je bila ista. Gledano prema državljanstvu osoba, s najviše nezakonitih prelazaka državne granice u 2013. godini bilo je državljana Sirije i Afganistana, a u 2014. godini među prvima su državljani Sirije, Albanije i Afganistana. Najveći porast u odnosu na prethodnu godinu, u 2014. godini, bilježe državljani Bangladeša, Albanije, Eritreje i Srbije.³²

Migracijska politika Republike Hrvatske za razdoblje 2013.-2015. započinje analizom provedbe mjera i aktivnosti koje su bile propisane u politici za 2007./2008. U petogodišnjem periodu između dviju politika tako je izmijenjen Zakon o hrvatskom državljanstvu, Zakon o azilu koji je prestao važiti u srpnju 2015. kada ga zamjenjuje Zakon o međunarodnoj i privremenoj zaštiti i Zakon o strancima, te su oni usklađeni s pravnom stečevinom Europske unije, poduzete su određene mjere vezano uz usklađivanje konzularnih ureda i Ministarstva unutarnjih poslova vezano uz viznu politiku, te je provedeno još nekoliko od ukupno sedamnaest predviđenih mjera i aktivnosti. Potrebno je naglasiti da se navedena mjera ne tiče samo rješavanja pitanja prevelike emigracije hrvatskih državljana u potrazi za poslom, nego se odnosi i na određivanje kvota za zapošljavanje stranaca. Migracijska politika za razdoblje 2013.-2015. također donosi određene mjere kako bi se ispunio njen temeljni cilj i svrha, odnosno kako bi se osiguralo da migracijska kretanja u Hrvatskoj budu u korist gospodarskog i socijalnog razvitka države i društva. Može se zaključiti kako je u cilju suzbijanja krijumčarenja ljudi potrebno uočiti sva moguća mjesta na kojima se može ilegalno prijeći državna granica i ta mjesta koliko je više moguće imati pod stalnom prismotrom i nadzorom. Nužno je razmjenjivati podatke sa susjednim državama o ilegalnim prijelazima državnih granica, kontrolirati vozila i putnike na graničnim prijelazima uz otiskivanje pečata u putovnicu u cilju daljnje kontrole te u vrijeme pojačane gužve pojačati i broj djelatnika policije na kontroli vozila i putnika pri ulazu i izlazu iz zemlje. U tom je smislu značajna i

³²<http://www.mup.hr/UserDocsImages/ministarstvo/2013/MIGRACIJSKA%20POLITIKA%202013-2015.pdf> (10.07.2020.)

suradnja djelatnika policije i carine, kao i djelatnika inspekcije rada i sudaca prekršajnih sudova u cilju sprječavanja krijumčarenja ljudi. Sva nastojanja RH, ali i drugih država regije i EU u borbi protiv organiziranog kriminala ne mogu biti uspješna ako nije riječ o koordiniranoj operaciji svih zainteresiranih zemalja. Temeljem činjenice kako upravo u proteklom razdoblju osjetno jača pojavnost organiziranog kriminala krijumčarenja ljudi, globalna zajednica intenzivno razmišlja o mehanizmima borbe protiv navedene ugroze. Jedan od mehanizama borbe očituje se u nadzoru morskih granica EU te osmišljavanju modaliteta djelovanja koji bi, uz puno poštivanje digniteta i prava onih koji silom prilika postaju objekt krijumčarenja, onemogućio ili u većoj mjeri spriječio aktivnost kriminalnih organizacija. Studija "Projekt Europa 2030 – izazovi i mogućnosti" predviđa kako će do 2050. godine u Europskoj uniji radno aktivno stanovništvo najvjerojatnije biti smanjeno za 68 milijuna ljudi. Kako bi se kompenzirala navedena brojka bit će potrebno minimalno 100 milijuna migranata da bi popunili prazninu (radno sposobni migranti i članovi njihovih obitelji). Prema takvoj srednjoročnoj perspektivi migrant su dio rješenja održavanja postojećeg stupnja razvoja Europske unije. No, migrante se češće smatra „teretom na leđima“ nego „prilikom za razvoj“. Europa bi, po primjerima Kanade, Australije i Sjedinjenih Država, trebala kao cilj imati privlačenje samo najkvalificiranijih, talentiranih i motiviranih radnika te istovremeno raditi na prevenciji gubitka ljudskog kapitala. Također Europska unija bi trebala razviti zajedničku migracijsku selektivnu politiku i postaviti točno određene kratkoročne i/ili dugoročne strategije koji bi privukli kvalificirane migrante. Također, javlja se potreba za razvijanjem liberalnijeg razmišljanja i društva bez predrasuda i diskriminacije kako bi se migranti osjećali dobrodošlo (Project Europe 2030). S druge strane, velike probleme Europskoj uniji stvaraju nezakonite migracije iz nestabilnih zemalja Bliskog Istoka koje su poznate kao izvori terorizma i ekstremizma. U Strategiji nacionalne sigurnosti se navodi da su opasnosti od tradicionalnih vojnih prijetnji niske, al zato suvremene prijetnje poput gospodarski i organizirani kriminal, korupcija i terorizam predstavljaju potencijalne prijetnje za očuvanje nacionalne sigurnosti i ostvarenje nacionalnih interesa Republike Hrvatske. Negativni demografski trendovi također se nalaze na popisu ugroza nacionalne sigurnosti Hrvatske. Novi valovi Prema analizi Migration Data Portal prognoze o migracijama razlikuju se u njihovim predviđanjima o budućim migracijskim tokovima i trendovima. Populacijsko odjeljenje Ujedinjenih naroda predviđa pad neto migracijskih razina između 2010. i 2020., te stalne razine do 2050. Prema UN-u, u zemljama s visokim dohotkom predviđa se da će neto migracija predstavljati 82% rasta stanovništva. Scenariji migracija koje je razvila Organizacija za ekonomsku suradnju i razvoj (OECD), između ostalog, očekuje da će se globalna migracija

povećati ili barem ostati konstantna zbog rasta stanovništva u zemljama s niskim dohotkom, zajedno s manjkom na tržištu rada i starenjem stanovništva u zemljama s visokim dohotkom Hrvatske sigurnosne službe upozoravaju na novi val migracija s kojim bi se Hrvatska u sljedećim mjesecima mogla suočiti. Veliki val ilegalnih migranata preko naše zemlje žele doći na područje srednje i zapadne Europe. Trenutno se u Srbiji nalazi otprilike četiri tisuće, a u Bosni i Hercegovini oko četiri i pol tisuće ilegalnih migranata kojima je jedini cilj ući u Hrvatsku. Prema tome Hrvatska bi se vrlo brzo mogla suočiti sa novim velikim valom od oko deset tisuća ilegalnih migranata koji žele prijeći državne granice.³³

6.3. 2020. nije 2015. ili možda ipak je? – Osobno razmatranje

Što se promijenilo u ovih pet godina? Europska unija danas mnogo više energije ulaže u zaštitu vanjskih granica. Predsjednici država i vlada zemalja članica su uvijek iznova ponavljali kako je zaštita vanjskih granica prioritet. Na jednom samitu 2018. je zatvaranje granica čak uvršteno u ciljeve zajedničke migrantske politike. Zbog toga je i hermetičko zatvaranje grčke granice samo posljedica ovih zaključaka. Predsjednik Zastupničkog kluba pučana u Europskom parlamentu Manfred Weber i upotrebu suzavca protiv najupornijih smatra opravdanom. "Vanjska granica mora biti zaštićena", rekao je Weber za njemački javni servis ARD. Kada migranti policiju napadaju kamenjem, tada je i upotreba suzavca opravdana. Za Webera je glavni krivac ionako turski predsjednik Erdogan koji migrante autobusima doprema do granice.

Tu postoje paralele s 2015. kada je mađarski premijer Viktor Orban također autobusima izbjeglice dopremao do mađarsko-austrijske granice čime je pojačao pritisak na Austriju i Njemačku. 2020. isto radi Erdogan koji migrante zloupotrebljava kao političko sredstvo prisile. No danas je zaštita granica na prvom mjestu. Grčka razmišlja o tomu da suspendira pravo na azil na neko vrijeme što je Ured za izbjeglice Ujedinjenih naroda odmah kritizirao. Grčka, Hrvatska, Slovenija, Italija, Mađarska i Austrija su 2015. pridošlice samo propustile dalje, prema sjeverozapadu iako je to značilo jasno kršenje Dublinskih pravila. Otada je mnogo toga učinjeno da se poboljša sustav registracije migranata u članicama. No i to funkcionira samo djelomično.

Prema EU statistikama su Njemačka i Francuska u trećem kvartalu 2019. bile zemlje s najviše podnesenih zahtjeva za azilom od strane migranata iz Sirije, Afganistana i po najnovijem i Venezuele. Samo u Njemačkoj ih je bilo 35.000. Svi ti podnositelji zahtjeva su

³³ <https://stats.oecd.org/> (10.07.2020.)

prije toga morali proći kroz neku EU zemlju koja je za njih u stvari odgovorna. Između 2015. i 2020.³⁴ EU je razvio mnoge modele kako da odluku o azilu prebaci izvan svojih granica, u centre u sjevernoj Africi ili u europskim lukama. Ništa od toga nije realizirano. Ostvaren je samo "deal" s Turskom koji Bruxelles i europske porezne obveznike stoji šest milijardi eura i prema kojem bi Turska izbjeglice trebala zaustaviti na put prema EU-u.

Ovaj sustav zastrašivanja je, što se EU-a tiče, do prije nekoliko dana funkcionirao dobro. No što sad kada je turski predsjednik Erdogan očito odlučio ne držati se dogovora? Potrebni su brzi i odlučni potezi, jer svako odugovlačenje i igranje politike u neke druge svrhe, možda biti malo prekasno.?!

³⁴ <https://www.dw.com/hr/migrantska-politika-eu-a-2020-nije-2015/a-52646851> (10.07.2020.)

7. ZAKLJUČAK

Krijumčarenje osoba, kazneno djelo je protuzakonitog ulaženja kretanja i boravka u RH, drugoj državi članici EU ili potpisnici Šengenskog sporazuma, bilo je potrebno učiniti transparentnim za javnost što je i predmetom i razlogom ovog rada. Potrebno je da se ovom problemu pristupi na način da se u budućnosti oslonac traži na stručnim i vrhunsko obučanim kadrom koji rade prije svega na državnoj granici, u prvom planu radi sigurnosti sebe osobno i države kojoj služe. Bitna je modernizacija sve opreme koja se koristi, a uz to treba biti osigurana i kompletna tehnička opremljenosti sustav za praćenje. Važno je pratiti i nadzirati sve već uhodane rute kojima se krijumčare ljudi, ali uz njih isto tako pratiti i rute trgovanja drogom i oružjem. Poseban tretman svakako zaslužuju djeca ilegalni migranti, koja se nalaze u stranoj državi bez ikakvih dokumenta i bez osoba koje o njima vode ili bi vodile brigu. Takva djeca, ako to već nisu, vrlo brzo i vrlo lako mogu postati meta trgovaca. Podizanjem svijesti o globalnom problemu krijumčarenja ljudi, u određenoj se mjeri upozorava javnost na uzroke i posljedice ove pojave. Organiziranim međunarodnim seminarima, uz razmjenu iskustava, učestalo se pronalaze rješenja za moguće probleme vezane za krijumčarenje ljudi, a koji se u pogođenim državama redovito javljaju. Velika pozornost se treba staviti na segment istraživanja koja su vrlo značajna u borbi protiv suzbijanja krijumčarenja ljudi s obzirom da se svake godine, u skladu s razvojem znanosti, pronalaze i nove metode i nove tehnike vezane za krijumčarenje ljudi. Velik problem predstavlja i manjak saznanja kod većine stanovništva o tome što je u biti krijumčarenje ljudi, a što trgovanje ljudima, što predstavlja nezakonit ulazak u određenu državu, a što nedozvoljen boravak na njezinom teritoriju kao i poznavanje i upućenost na drugu sličnu zakonsku terminologiju. Hrvatski prostor je oduvijek bio primamljiv stranim osvajačima zbog svojeg geografskog položaja. Snažna prometna povezanost sa državama središnje Europe, Mediterana te jugoistočne Europe dovela je do stvaranja Balkanske migrantske rute. Veliki broj migranata koji su se odlučili kretati Balkanskom rutom stvorili su Hrvatskoj sigurnosne probleme poput nezakonitih migracija, krijumčarenja roba i ljudi, korištenje teritorija u svrhu tranzita pojedinaca sa samoubilačkim terorističkim namjerama, itd. Još jedan zabrinjavajući zaključak jest da hrvatska zbog svoje slabe i neadekvatne politike gubi ljudske resurse. Kao što je navedeno Hrvatskoj već sada nedostaje radne snage, a mlado i obrazovano stanovništvo odlazi u zemlje koje im omogućuju bolje životne uvjete. Ljude koji upravljaju Hrvatskom trenutno ovaj podatak ne brine zato što se radi o dugoročnom procesu pa umjesto da se odmah razvije povoljna politika poduzimaju se mjere od kojih nema previše koristi.

8. LITERATURA

1. A. Milardović, Stranci pred vratima Europe, Globalizacija/Knjiga 2, Pan Liber, Zagreb, 2014.
2. R. Mikac, F. Dragović, Golden Marketing-Tehnička knjiga., Zagreb, 2010.
3. Šterc S., Velika seoba naroda, Globus, 22.04.2016. godine, br. 1324, Zagreb, 2016.
4. Tadić J., Dragović F., Tadić T., Migracijska i izbjeglička kriza – sigurnosni rizici za EU, Stručni članak, UDK: 355.02, 2016.
5. V. Božić, H. Lisičar i M. Mudrić: Kaznenopravni aspekti krijumčarenja ljudi u RH, 2015.

INTERNET IZVORI:

6. Pravo i institucionalno uređenje, integracija migranata u Republici Hrvatskoj/ prema europskom modelu. Lalić.G.N., Godišnjak Akademije pravnih znanosti RH, 2019. Vol. X, 1/2019.(citirano 2020. 02. srpnja). Dostupno: <https://www.mup.hr/novosti/6446/sporazum-o-suradnji-na-podrucju-integracije-preseljenih-os-oba>
7. Publications World migration report. IOM 2010. ISSN 1561-5502. (citirano 2020. 01. srpnja). Dostupno: https://publications.iom.int/system/files/pdf/wmr_2010_english.pdf
8. Strategija Nacionalne sigurnosti. Obraćanje predsjednice RH K.G. Kitarović i premijera RH A. Plenković, 2019g. (citirano 2020. 06.srpnja). Dostupno: <https://www.soa.hr/hr/>
9. Frontex - Migracijske karte 2020g. Podaci koji se odnose na strategije ilegalnog prelaska granice. (citirano 2020. 06. srpnja) Dostupno: <https://frontex.europa.eu/along-eu-borders/migratory-map/>
10. Projekt Europa 2030. – Izazovi i prilike. Izvješće skupine za razmatranja za buduće radnje. Vijeće EU, 2010. (citirano 2020. 06. srpnja). Dostupno: <https://www.consilium.europa.eu/hr/documentspublications/publications/project-europe-2030-challenges-opportunities/>
11. Dokument i izvješće. Strategija Nacionalne sigurnosti, Hrvatski Sabor, 2017.(citirano 2020. 03.srpnja). Dostupno: <https://vlada.gov.hr/vijesti/hrvatski-sabor-donio-strategiju-nacionalne-sigurnosti-rh/22071>
12. Projekt „ Rasizam i ksenofobija“. Centar mirovne studije u suradnji s Fakultetom političkih znanosti, Sveučilišta u Zagrebu, CEBIH, DAH. 2015-2017. (citirano 2020-06.srpanj).Dostupno: <https://www.cms.hr/hr/suzbijanje-diskriminacije/rasizam-i-ksenofobija-za-izbjegličku-i-etnicku-jednakost>

13. Migrantska politika EU-a 2020 nije 2015. Bernard Regert, 08.03.2020. (citirano 2020. 07.srpanj).Dostupno:<https://www.dw.com/hr/migrantska-politika-eu-a-2020-nije-2015/a-52646851>
14. Osnovna karta i oblici zemlje, imena i granice tijekom migracije u Europi. Monitoring 2020.(citirano 2020.06.srpanj)Dostupno:<http://www.mup.hr/UserDocsImages/minstars tvo/2013/MIGRACIJSKA%20POLITIKA%202013-2015.pdf>
15. Inicijativa Europske komisije o suradnji INHOPE/ Publication 2020. (citirano 2020. 10.srpanj). Dostupno: <https://stats.oecd.org/>
16. Alternativne „Balkanske rute“, Stephan Ozsvalth. Diskusija 2016.(citirano 2020. 06.srpanj). Dostupno:<https://missingmigrants.iom.int/mediterranean>
17. Dokument 2020. „Komunikacija Komisije Vijeća i Europskog parlamenta o imigracijskoj politici u Zapadnoj Europi“. COM/2000/0757. (citirano 2020. 06.srpanj). Dostupno: http://ec.europa.eu/priorities/migration_en
18. Alternativne „Balkanske rute“, Stephan Ozsvalth. Diskusija 2016.(citirano 2020. 06.srpanj).Dostupno:<https://www.dw.com/hr/alternativne-balkanske-rute/a-19096231>
19. Izvješće Frontexa za prvu polovicu 2019. Redovna mjesečna statistika.(citirano 2020. 10. srpanj). Dostupno:<https://www.nacional.hr/frontex-na-zapadnom-balkanu-broj-migranata-u-2019-porastao-za-46-posto/>
20. <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/ALL/?uri=CELEX%3A52000DC0757> (citirano 2020. 05.srpanj)
21. Ministarstvo vanjskih i europskih poslova RH, EU. Obavijest o zakonu o suradnji Hrvatskog sabora i Vlade RH u europskim poslovima. (citirano 2020. 05.srpanj). Dostupno: <http://www.mvep.hr/hr/hrvatska-i-europska-unija>

PUBLIKACIJE, ZAKONI, ZNANSTVENI ČLANCI

22. Hrvatski ljetopis za kazneno pravo i praksu, Zagreb, vol.5., broj 2/1998, str. 577.-604.
23. MUP, Izvješće Ministra unutarnjih poslova o obavljanju policijskih poslova u 2013. godini, dostupno na: portal Hrvatski sabor, www.sabor.hrhttps://migrationdataportal.org/?i=stock_abs_&t=2019 (citirano 2020. 06.srpanj)
24. Novelom zakona iz 2017. godine kao nadležno tijelo za osiguranje smještaja određen je Središnji državni ured za obnovu i stambeno zbrinjavanje zbog iskustava u stambenom zbrinjavanju povratnika i izbjeglica.
25. Europska povelja o lokalnoj samoupravi NN, br. 14/97, 4/97 , Zakon o međunarodnoj i privremenoj zaštiti, NN, br. 70/15,127/17, NN, br. 78/15, NN, br.16/19.

26. Common Basic Principles for Immigrant Integration Policy in the EU, Council document 14615/04, dostupno na http://europa.eu/rapid/press-release_PRES-04-321_en.htm (citirano 2020.05. srpanj)

9. SAŽETAK

Nacionalna sigurnost i migrantska kriza: politika RH prema izbjeglicama s (bliskog) istoka

Migracije su nezaobilazno svakodnevica i globalni problem, kao proces koji ima utjecaj na globalno tržište rada i radne snage. Krajem 20. stoljeća gotovo cijeli svijet je poprimio dimenzije nezakonite migracijske krize, koja je neosporno najviše pogodila visoko razvijena područja i ostavlja posljedice koje u velikoj mjeri utječu na sigurnost pojedinih zemalja. Republika Hrvatska godinama se bori s ovim problemom kao i sve članice Europske unije, implementirajući u svoje zakonodavstvo sve mjere kako bi se negativan efekt smanjio, trudeći se najprije sačuvati državnu sigurnost. Nezakonite migracije su veliki izazov za države koje su ishodište migranata, tranzita i zemlje koje su njihov konačni cilj. Kriza koja je nastala uslijed masovnih migracija s kojima se susreće Europska unija i sve njene članice koje su tranzitna ruta posljedica je politike koja se vodila zadnje desetljeće i koja je ustvari uzrok ove situacije u kojoj ljudi postaju nezakoniti migranti.

Ključne riječi: migracije, tranzitne rute, ilegalni poslovi.

10. ABSTRACT

National security and the migrant crisis: the policy of the Republic of Croatia according to migrants from the (Middle) East

Migration is inevitably an everyday and global problem, as a process that has an impact on the global labor market and labor force. At the end of the 20th century, almost the entire world took on the dimensions of an illegal migration crisis, which undoubtedly hit the highly developed areas the hardest and left consequences that greatly affect the security of individual countries. The Republic of Croatia has been struggling with this problem for years, as have all members of the European Union, implementing all measures in its legislation to reduce the negative effect, trying first to preserve national security. Illegal migration is a major challenge for countries that are the origin of migrants, transit and countries that are their ultimate destination. The crisis caused by the mass migrations faced by the European Union and all its members, which are a transit route, is a consequence of the policy pursued over the last decade and which is in fact the cause of this situation in which people become illegal migrants.

Key words: migration, transit routes, illegal business.

11. ŽIVOTOPIS

OSOBN INFORMACIJE

Jović Domagoj

Gornji Vinjani 263, 21260 Imotski (Hrvatska)

+385 92 127 9343

domagoj.jovic@gmail.com

Spol Muško | Datum rođenja 13/05/1991

RADNO ISKUSTVO

- 07/2012–09/2012 Restoran Big Mama, Makarska (Hrvatska)
- 27/12/2012–danas Policijski službenik
Ministarstvo unutarnjih poslova Republika Hrvatska, Zagreb (Hrvatska)

OBRAZOVANJE I OSPOSOBLJAVANJE

- 1998–2006
Osnovna škola "Stjepan Radić", Imotski (Hrvatska)
- 2006–2010
Gimnazija dr. Mate Ujevića, Imotski (Hrvatska)
- 03/2011–01/2012
MUP RH Policijska akademija, Zagreb (Hrvatska)
- 2013–2016
Visoka škola Logos centar, Mostar (Bosna i Hercegovina)
Inženjer cestovnog prometa
- 07/2017 Međunarodna misija IOM
- 10/2017 Međunarodna misija IOM

07/2018 Međunarodna misija
IOM

OSOBNJE VJEŠTINE

Materinski jezik Hrvatski

Strani jezici	RAZUMIJEVANJE		GOVOR		PISANJE
	Slušanje	Čitanje	Govorna interakcija	Govorna produkcija	
engleski	C1	C1	B2	B2	B2
njemački	A1	A1	A1	A1	A1

Stupnjevi: A1 i A2: Početnik - B1 i B2: Samostalni korisnik - C1 i C2: Iskusni korisnik

Komunikacijske vještine -Sklonost timskom radu, dobre komunikacijske vještine stečene tijekom rada u ugostiteljstvu i kao policijski službenik u radu s građanima

Organizacijske /
rukovoditeljske vještine - Dobro razvijene organizacijske vještine
- Naviknut na rad pod pritiskom

Vozačka dozvola B

DODATNE INFORMACIJE

Certifikati Certifikati za korištenje termovizijskih i IC uređaja

Seminari Seminari za dodatno usavršavanje u obavljanju policijskog posla

Tečajevi Tečajevi za osposobljavanje obavljanja određenih poslova u policijskom poslu

12. IZJAVA O AKADEMSKOJ ČESTITOSTI

Ja, Domagoj Jović, izjavljujem da je moj diplomski rad (zaokružite odgovarajuće) pod naslovom, Nacionalna sigurnost i migrantska kriza: politika RH prema izbjeglicama s (bliskog) istoka rezultat mojega vlastitog rada, da se temelji na mojim istraživanjima te da se oslanja na izvore i radove navedene u bilješkama i popisu literature. Nijedan dio ovoga rada nije napisan na nedopušten način, odnosno nije prepisan bez citiranja i ne krši ičija autorska prava. Izjavljujem da nijedan dio ovoga rada nije iskorišten u ijednom drugom radu pri bilo kojoj drugoj visokoškolskoj, znanstvenoj, obrazovnoj ili inoj ustanovi. Sadržaj mojega rada u potpunosti odgovara sadržaju obranjenoga i nakon obrane uređenoga rada.

Split, 04. rujana, 2020. godine

Potpis studenta/studentice: _____

13. POPIS GRAFIKONA I SLIKA

Grafikon 1. Ilegalni granični prijelazi Zapadnog Balkana (balkanska ruta), podaci izraženi u brojkama14

Slika 1. Balkanska ruta i alternativni pravci 2016.godine22

14. PRILOG 1. ANKETNI UPITNIK

Poštovani,

Ovo istraživanje se provodi u svrhu izrade diplomskog rada. Istražuje se informiranost i mišljenje građana Republike Hrvatske o izbjegličkoj krizi. Anketa je anonimna. Molim Vas da iskreno i prema svojim saznanjima ispunite ovaj anketni upitnik. Hvala Vam unaprijed na sudjelovanju.

1. OZNAČITE SPOL

- Ž
- M

2. OZNAČITE DOB

- 16-25 godina
- 26-35 godina
- 36-45 godina
- 46-55 godina
- 56-65 godina
- VIše od 65 godina

3. U KOJEM GRADU ŽIVITE? (staviti grad kojem gravitirate)

- Zagreb

- Split

4. KOJE JE VAŠE POSTIGNUTO OBRAZOVANJE?

- Nisam išao/išla u školu
- Osnovna škola
- Srednja škola
- Viša škola
- Preddiplomski studij
- Diplomski studij
- Postdiplomski studij

5. KOJI JE VAŠ RADNI STATUS?

- Učenik/student
- Zaposlen(a)
- Nezaposlen(a)
- Ostalo:

15. JESTE LI ČULI ZA IZBJEGLIČKU KRIZU MIGRANATA SA BLISKOG ISTOKA?

- Da
- Ne

7. ŠTO MISLITE TKO JE KRIV ZA IZBJEGLIČKU KRIZU?

- Teroristički ekstremisti
- SAD
- Rusija
- Sve navedeno
- Ne znam
- Ostalo:

8. KOLIKO STE UPOZNATI SA RATNIM ZBIVANJIMA U SIRIJI?

- Uopće nisam upoznat(a)
- Nisam upoznat(a)
- Malo sam upoznat(a)
- Upoznat(a) sam
- Jako dobro sam upoznat(a)

9. SMATRATE LI DA JE IZBJEGLIČKOM KRIZOM UGROŽENA NACIONALNA SIGURNOST EUROPSKIH DRŽAVA, PA TAKO I REPUBLIKE HRVATSKE?

- Uopće to ne smatram
- Ne smatram
- Ne znam
- Smatram
- U potpunosti to smatram

10. KOLIKO STE UPOZNATI SA PRAVIMA O TRAŽENJU AZILA I PRIVREMENOM BORAVKU IZBJEGLICA?

- Uopće nisam upoznat(a)
- Nisam upoznat(a)
- Malo sam upoznat(a)
- Upoznat(a) sam
- Jako dobro sam upoznat(a)

11. SMATRATE LI DA EUROPSKA UNIJA IMA RJEŠENJE ZA IZBJEGLIČKU KRIZU?

- Uopće to ne smatram
- Ne smatram
- Ne znam
- SMatram
- U potpunosti to smatram

12. SMATRATE LI DA PROBLEM IZBJEGLIČKE KRIZE UTJEČE ILI MOŽE UTJECATI NA VAŠU ŽIVOTNU SVAKODNEVICU?

- Uopće to ne smatram
- Ne smatram
- Ne znam
- Smatram
- U potpunosti to smatram

13. ŠTO MISLITE O ZATVARANJU GRANICA KOJE SU PRIMIJENILE NEKE EUROPSKE DRŽAVE?

- Uopće se ne slažem s tim
- Ne slažem se s tim
- Ne znam
- Slažem se
- U potpunosti se slažem s tim

14. SLAŽETE LI SE SA POSTUPANJEM VLADE REPUBLIKE HRVATSKE KOJA JE PROPUŠTALA VELIKI BROJ IZBJEGLICA PREKO SVOG TERITORIJA?

- Uopće se ne slažem
- Ne slažem se
- Ne znam
- Slažem se
- U potpunosti se slažem

15. SMATRATE LI DA REPUBLIKA HRVATSKA UPRAVLJA SAMOSTALNO NAD SVOJIM TERITORIJEM?

- Uopće to ne smatram
- Ne smatram
- Ne znam
- Smatram to
- U potpunosti to smatram

16. UKOLIKO EUROPSKE DRŽAVE ZATVORE SVOJE GRANICE, BISTE LI BILI SPREMNI NA SUŽIVOT SA IZBJEGLICAMA I DIJELJENJE SVIH PRAVA S NJIMA?

- Uopće nisam
- Nisam
- Ne znam
- Jesam
- U potpunosti jesam

17. BI LI VAM SMETAO VELIKI BROJ LJUDI DRUGE KULTURE I VJERE NA TERITORIJU REPUBLIKE HRVATSKE?

- Uopće ne bi
- Ne bi
- Ne znam
- Bi
- Jako bi mi smetao

18. BISTE LI BILI SPREMNI PRIHVATITI IZBJEGLICE UNUTAR SVOG DOMA?

- Uopće ne
- Ne bih
- Ne znam
- Da
- U potpunosti bih bio/bila spreman(a)

19. KAKO BISTE OCIJENILI POSTUPANJE VLADE REPUBLIKE HRVATSKE PREMA IZBJEGLICAMA?

- Tako bi se svaka vlada trebala ponašati
- Republika Hrvatska je mogla učiniti više
- Nesigurno je puštati veliki broj ljudi bez dokumentacije
- Republika Hrvatska je trebala zatvoriti granice
- Ne znam
- Ostalo:

20. TKO SU ZA VAS IZBJEGLICE SA BLISKOG ISTOKA?

- Ljudi koji traže spas i bježe od rata
- Ekonomski migranti
- Teroristi
- Ne znam
- Ostalo:

21. KAKO BISTE OCIJENILI VAŠE RAZUMIJEVANJE PREMA IZBJEGLICAMA?

- To su ljudi koji zaslužuju pomoć i spas od ratnih strahota
- Većina njih su ekonomski migranti koji će postati veliki teret europskih država
- Ostalo:

21.1. KAKO BISTE OCIJENILI VAŠE RAZUMIJEVANJE PREMA IZBJEGLICAMA?

- 1
- 2
- 3
- 4
- 5